

Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan

Grundnivå och avancerad nivå 2012/13–2014/15

Rapport 2019:22

Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan
Grundnivå och avancerad nivå 2012/13–2014/15

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2019
Författare: Anna Bengtsson, Bahar Faraz, Anders Viberg
Grafisk form: Consid Communication

Diarienummer: 111-405-18

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Tabeller.....	4
Sammanfattning.....	5
Inledning.....	7
Metod.....	7
Rapportens disposition.....	8
Examinerade på grundnivå och avancerad nivå – en översikt.....	9
Antalet examinerade ökar.....	9
Examina delas in i åtta inriktningar.....	10
Läroutbildningen har förändrats.....	11
Dubbelexamina förekommer.....	11
Hur många var etablerade?.....	12
Etableringen ökade.....	12
Högst etablering hittills.....	13
Etablering ökade med tid efter examen.....	15
Skillnader i etablering mellan olika examina.....	16
Hög etableringsgrad för personer med yrkesexamina.....	17
Lägre etablering för generella examina.....	18
Lägst etablering för konstnärliga examina.....	21
Högre etablering för examinerade med svensk bakgrund.....	23
Etableringsgraden skiljer sig mellan olika områden.....	25
Tekniska universitet hade högst etablering.....	31
Vad gör de etablerade?.....	32
Kvinnor fanns inom kommunal sektor och män inom privat sektor.....	32
En majoritet var anställda.....	33
Yrkesinriktningen matchar utbildningen.....	34
Byter man yrke efter några år?.....	48
Hur gick det för studenterna utan examen?.....	51
Några avslutande reflektioner.....	55
Referenser.....	56
Bilaga 1 Hur mäts etablering?.....	57
Krav för att räknas som etablerad.....	57
Arbetsmarknadsställning.....	59
Populationen.....	61
Förklaringar av vissa begrepp.....	62
Läsanvisning.....	65

Tabeller

Tabellerna finns på webbplatsen www.uka.se

Tabell 1a Arbetsmarknadsställning för examinerade 2014/15 med yrkesexamina 1–1,5 år efter examen. Totalt.

Tabell 1b Arbetsmarknadsställning för examinerade 2014/15 med yrkesexamina 1–1,5 år efter examen. Kvinnor.

Tabell 1c Arbetsmarknadsställning för examinerade 2014/15 med yrkesexamina 1–1,5 år efter examen. Män.

Tabell 2 Arbetsmarknadsställning för examinerade 2014/15 med generella examina 1–1,5 år efter examen.

Tabell 3 Arbetsmarknadsställning för examinerade 2014/15, 1–1,5 år efter examen, per universitet/högskola.

Tabell 4 Etableringsgrad för examinerade 2014/15, 1–1,5 år efter examen, per universitet/högskola och huvudinriktning.

Tabell 5 Etableringsgrad för examinerade 2014/15, 1–1,5 år efter examen fördelade på statlig, kommunal och privat sektor.

Tabell 6a Etableringsgrad för examinerade 2014/15, 1–1,5 år efter examen per universitet/högskola och examensgrupp. Totalt.

Tabell 6b Etableringsgrad för examinerade 2014/15, 1–1,5 år efter examen per universitet/högskola och examensgrupp. Kvinnor.

Tabell 6c Etableringsgrad för examinerade 2014/15, 1–1,5 år efter examen per universitet/högskola och examensgrupp. Män.

Sammanfattning

I den här rapporten redovisar Universitetskanslersämbetet (UKÄ) etableringen på arbetsmarknaden för de som examinerades från högskolan på grundnivå eller avancerad nivå under läsåren 2012/13–2014/15. Uppföljningen sker till största delen 1–1,5 år efter examen. Populationen delas in i följande grupper efter ställning på arbetsmarknaden: etablerad, osäker, svag och utanför. Redovisningen fokuserar i huvudsak på de etablerade på arbetsmarknaden.

Resultaten visar att högskoleutbildade etablerade sig relativt snabbt på arbetsmarknaden. Av dem som tog en examen under läsåret 2014/15 var 84 procent av både kvinnor och män etablerade efter 1–1,5 år. Detta innebär en ökning i andelen etablerade jämfört med läsåret 2012/13 (80 procent för både kvinnor och män) och läsåret 2013/14 (82 procent för både kvinnor och män). Bland kvinnor var 84 procent den högsta etableringsgraden som noterats sedan uppgifterna började tas fram 1996. Män hade med 85 procent den högsta etableringen år 2001.

Personer med yrkesexamina hade den högsta etableringsgraden, i genomsnitt 90 procent, för examinerade läsåret 2014/15. För både kvinnor och män var den högsta etableringsgraden inom inriktningen hälso-och sjukvård samt social omsorg. För generella examina var etableringsgraden för kvinnor och män 77 procent. Kvinnor hade högst etableringsgrad inom hälso-och sjukvård samt social omsorg, medan mäns högsta etableringsgrad var inom pedagogik och lärarutbildning.

Etableringsgraden för de som tagit en konstnärlig examen var betydligt lägre än för övriga examinerade, 39 procent av kvinnorna och 44 procent av männen var etablerade 1–1,5 år efter examen.

Generellt hade personer med svensk bakgrund högre etableringsgrad än de med utländsk bakgrund, 85 procent jämfört med 81 procent för examinerade 2014/15.

Av dem som avlagt en yrkesexamen och var etablerade hade en majoritet yrken som var nära relaterade till examensinriktningen. Exempelvis arbetade 92 procent av de etablerade med en förskollärarexamen som förskollärare och 85 procent av de etablerade med en fysioterapeutexamen arbetade som sjukgymnast. För generella examina var det inte lika vanligt att kunna identifiera en eller ett fåtal yrkesgrupper som var lika nära kopplade till utbildningen.

Etableringsgraden var lägre för de studenter som har tagit så många poäng att de i stort sett är klara med sina studier men som inte har avlagt examen. Bland personer som inte har examinerats var 66 procent bland

kvinnorna respektive 68 procent bland männen etablerade. För de som avlagt examen var etableringen 84 procent bland kvinnor och män, det vill säga en skillnad på omkring 17 procentenheter mot dem som inte avlagt examen.

Inledning

Antalet examinerade på grundnivå och avancerad nivå har vuxit kraftigt de senaste decennierna. Men i vilken utsträckning får de examinerade ett arbete efter avslutade studier? Hur ser balansen ut mellan tillgång och efterfrågan på olika högskoleutbildade grupper?

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har ett övergripande uppdrag av regeringen att följa och redovisa hur olika grupper med examina från högskolan har etablerat sig på arbetsmarknaden efter avslutade studier.¹ Den här rapporten är ett led i detta uppdrag och handlar om etableringen på arbetsmarknaden för examinerade på grundnivå och avancerad nivå i Sverige. UKÄ (och tidigare Högskoleverket) har sedan 2003 genomfört regelbundna uppföljningar av de examinerades ställning på arbetsmarknaden och den senaste rapporten publicerades 2015.²

Även inom EU diskuteras övergången mellan utbildning och arbetsmarknad. Sverige deltar i den expertgrupp (European Commission's Expert Group on Graduate Tracking) som EU-kommissionen tillsatte 2018 för att undersöka möjligheterna att följa upp examinerade inom EU. I arbetet pågår för närvarande en pilotstudie.

Syftet med rapporten är att tjäna som underlag till beslut på olika nivåer och den riktar sig framför allt till Regeringskansliet, lärosätena och berörda studenter.

Metod

I den här undersökningen mäter vi etableringen på arbetsmarknaden för dem som har examinerats på grundnivå och avancerad nivå i Sverige läsåren 2012/13–2014/15. Uppföljningen sker i de flesta fall 1–1,5 år efter examen för alla läsåren. När denna rapport skrivs är 2016 det senaste år som SCB har färdigställda uppgifter för sysselsättning, inkomst och yrke.³

I populationen ingick 197 300 individer, och av dem var 63 procent kvinnor och 37 procent män.

Vi definierar en person som etablerad på arbetsmarknaden det aktuella året om hen är sysselsatt i november månad, har en arbetsinkomst under året som överstiger 230 200 kronor och inte varit arbetslös någon gång under året. Definitionen avser alltså personer som har en god ställning på

1 Förordning (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet

2 Universitetskanslersämbetet (2015). *Etablering på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013*. Rapport 2015:26.

3 När den här rapporten publiceras finns det även uppgifter för 2017.

arbetsmarknaden. För att se hur väl måttet speglar personernas ställning på arbetsmarknaden har vi genomfört ett känslighetstest. Vi testade olika gränser för inkomster och arbetslöshet och resultatet visar på ett stabilt mått, det blev bara marginella förändringar i andelen etablerade om inkomstgränsen sänks eller vid längre tid för arbetslöshet.

Grunden till vår uppföljning består av SCB:s longitudinella integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA). Där finns uppgifter om samtliga individer som var folkbokförda i Sverige respektive år, bland annat födelseregion, sysselsättning, inkomster och yrke.

Mer om metod, population och känslighetstest finns att läsa i bilaga 1 *Hur mäts etablering?*

Rapportens disposition

Rapporten börjar med en översikt över gruppen examinerade på grundnivå och avancerad nivå. Därefter har vi delat in resultatdelen i rapporten i två huvuddelar. Den första delen handlar om hur många av de som examinerats som var etablerade och hur det såg ut för de olika utbildningarna. Den andra delen handlar om vad som kännetecknade dem som var etablerade på arbetsmarknaden, bland annat vilka yrken de hade och vilka sektorer de arbetade inom. Det finns även ett kapitel som handlar om de studenter som inte har tagit någon examen. Därefter beskrivs själva etableringsmättet och hur populationen i undersökningen har avgränsats.

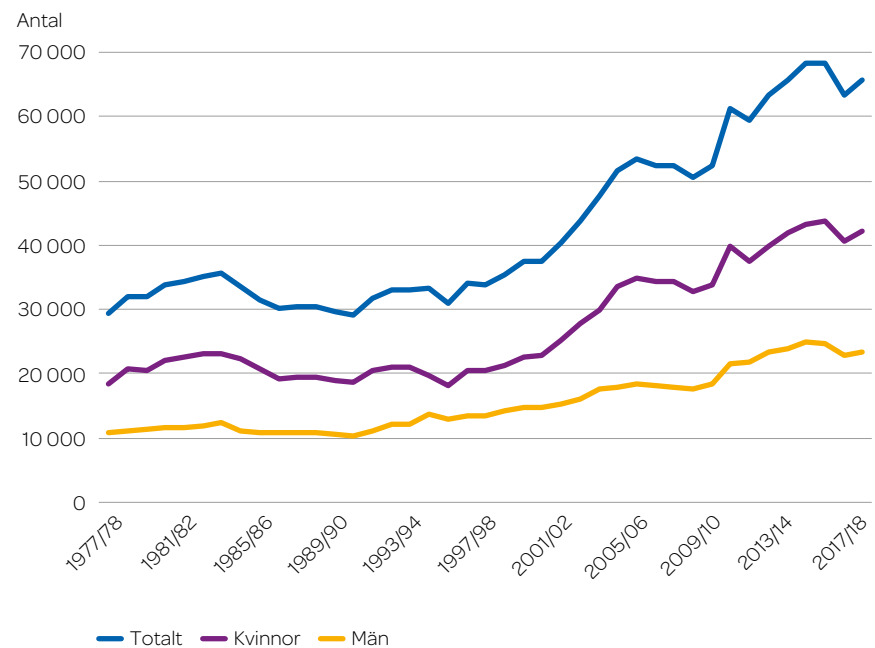
Det finns även en mer detaljerad tabellbilaga till rapporten på www.uka.se. Den innehåller tabeller per universitet/högskola och typ av examen.

Examinerade på grundnivå och avancerad nivå – en översikt

Det här kapitlet ger en översikt av examinerade på grundnivå och avancerad nivå i Sverige.

Antalet examinerade ökar

Antalet examinerade har ökat kraftigt sedan 1970-talet, från cirka 30 000 till över 60 000 de senaste läsåren. En del av ökningen förklaras av förändringar i utbildnings- och examensstrukturen, till exempel omorganisation av utbildningar och inrättande av nya examina.

Figur 1. Antal examinerade 1977/78–2017/18.

Sedan en ny examensordning infördes år 2007 (bilaga 2 till högskoleförordningen, 1993:100) kan examina avläggas på tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Här presenteras dock bara etableringen för examinerade på grundnivå och avancerad nivå. Etableringen för examinerade på forskarnivå har redovisats i en separat rapport.⁴

⁴ Universitetskanslersämbetet (2018). *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden*. Rapport 2018:1.

Det finns tre typer av examina på grundnivå och avancerad nivå: generella examina, yrkesexamina och konstnärliga examina. För att få studera till en generell eller konstnärlig examen på avancerad nivå ska man normalt sett först ha avlagt en examen på grundnivå.

Tabell 1. Antal examinerade efter nivå och examenskategori 2017/18.

	Totalt	Kvinnor	Män
Grundnivå	39 060	25 850	13 210
Generell examen	26 350	16 760	9 600
Konstnärlig examen	760	450	320
Yrkesexamen	16 760	12 430	4 330
Avancerad nivå	28 690	17 150	11 540
Generell examen	16 010	8 980	7 030
Konstnärlig examen	390	240	150
Yrkesexamen	16 860	10 670	6 190

Examina delas in i åtta inriktningar

Ett sätt att beskriva de examinerade är att se inom vilka områden de har examinerats. Utbildningarna klassas enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN) och redovisas på den översta nivån, (SUN-inriktning på en-siffernivå). På den nivån finns åtta huvudinriktningar:

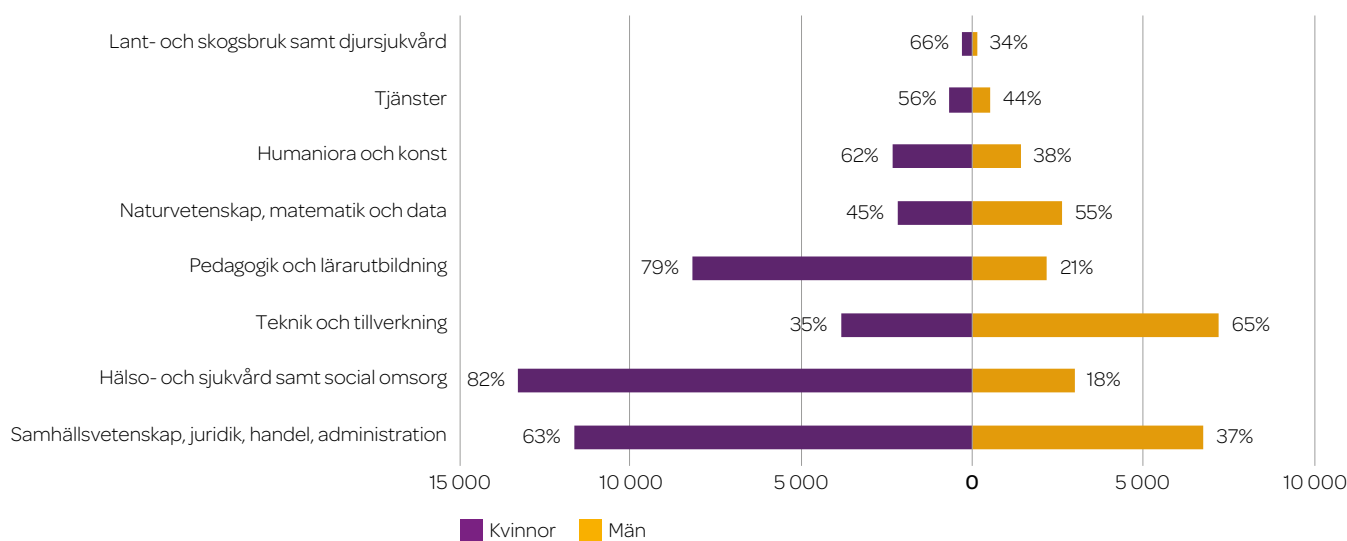
- pedagogik och lärarutbildning
- humaniora och konst
- samhällsvetenskap, juridik, handel, administration
- naturvetenskap, matematik och data
- teknik och tillverkning
- lant- och skogsbruk samt djursjukvård
- hälso- och sjukvård samt social omsorg
- tjänster.

Inom dessa inriktningar finns både utbildningar som leder till yrkesexamina, generella examina och konstnärliga examina.

Bland kvinnor var det läsåret 2017/18 vanligast att examineras inom inriktningen hälso- och sjukvård samt social omsorg (13 300 examinerade). Här ingår bland annat tre stora kvinnodominerade utbildningar: till sjuksköterska, specialistsjuksköterska och socionom. Den näst vanligaste inriktningen var samhällsvetenskap, juridik, handel och administration (11 600 examinerade). Inom den inriktningen var utbildning klassad som företagsekonomi och administration vanligast. Även inom inriktningen pedagogik och lärarutbildning, en inriktning som domineras av olika lärarutbildningsprogram, var det vanligt att kvinnor examinerades (8 200 examinerade).

Bland män var det läsåret 2017/18 vanligast att examineras inom området teknik och tillverkning (7 200 examinerade), följt av samhällsvetenskap,

juridik, handel och administration (6 800 examinerade). I det förstnämnda området ingår ingenjörsutbildningar, medan utbildningar inom företagsekonomi och administration dominerar det sistnämnda området.

Figur 2. Antal examinerade efter inriktning samt könsfördelning i procent 2017/18.

Läraryrket har förändrats

Läraryrket förändrades 2011 genom att fyra nya examina ersatte den tidigare lärarexamen: förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen och yrkeslärarexamen. Det var dock fortfarande många som examinerades enligt den äldre ordningen bland de examinerade läsåren 2012/13–2014/15 och därför förekommer även lärarexamen i rapporten.

Dubbelexamina förekommer

Vissa studenter tar ut mer än en examen under ett läsår. Dels kan det vara en så kallad dubbelexamen, det vill säga att studenten tar ut både en yrkesexamen och en generell examen för samma studier. Dels kan studenten ta ut två olika examina under samma läsår, till exempel en kandidatexamen i början av läsåret och en magisterexamen i slutet av läsåret.

I den här rapporten har vi avgränsat oss så att en student bara förekommer i materialet med en examen per läsår. Om studenten däremot har tagit mer än en examen under olika läsår, så förekommer studenten i populationen för respektive läsår.

Hur många var etablerade?

I det här kapitlet redovisas etablering på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter avlagd examen för personer som tog ut examen från högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå under läsåren 2012/13–2014/15. Huvudsakligen fokuserar analysen på etableringen för personer som avlagt sin examen under läsåret 2014/15 och den jämförs med etableringen för de två tidigare läsåren. En detaljerad redovisning av etableringen för läsåren 2012/13–2014/15 redovisas även på www.uka.se.

Därefter analyseras etableringen för olika examenstyper, huvudinriktningar och ämnesinriktningar inom högre utbildning. En analys av etableringsgraden görs även på utbildningsnivå för generella examina (grundnivå och avancerad nivå), för examinerade med svensk och utländsk bakgrund och för inresande studenter. Slutligen jämförs etableringsgraden för de olika lärosätena i Sverige.

En mer detaljerad genomgång av metod och population finns i bilaga 1 *Hur mäts etablering?*

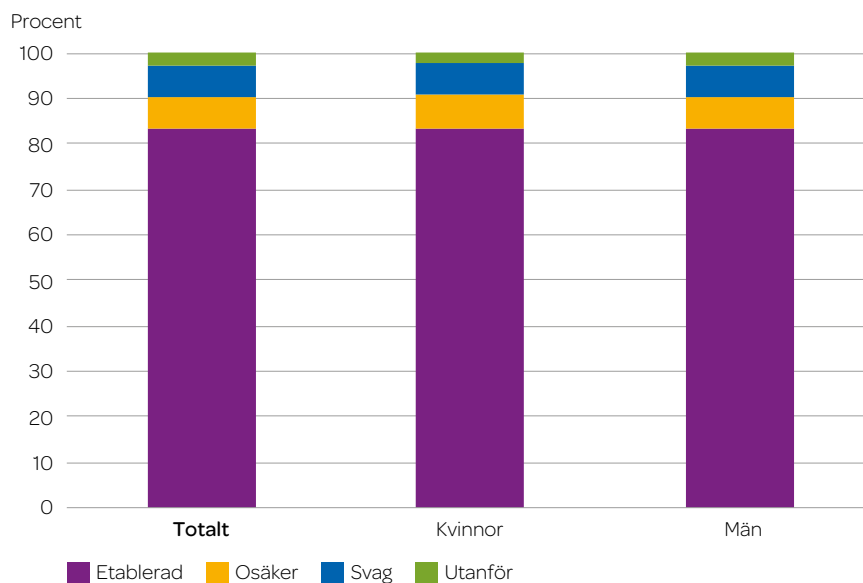
Etableringen ökade

Av dem som tog ut en examen från högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå under läsåret 2014/15 var 84 procent av både kvinnor och män etablerade efter 1–1,5 år (se Figur 3). Det betyder att de hade en god ställning på arbetsmarknaden. I jämförelse med de examinerade läsåren 2012/13 och 2013/14 innebar det en ökning. För läsåret 2012/13 var etableringsgraden 80 procent för både kvinnor och män och 2014/15 var den 82 procent för både kvinnor och män.

Osäker ställning på arbetsmarknaden, vilket innebär en relativt låg arbetsinkomst eller förekomst av arbetslöshet under året, hade 7 procent av både kvinnor och män som avlade en examen läsåret 2014/15.

Samma andel, 7 procent av både kvinnor och män, hade en svag ställning på arbetsmarknaden. Detta innebar att de hade en mycket låg arbetsinkomst samt förekomst av heltidsarbetslöshet under året.

Därutöver stod 2 procent av kvinnorna och 3 procent av männen utanför arbetsmarknaden, det vill säga de saknade helt arbetsinkomst.

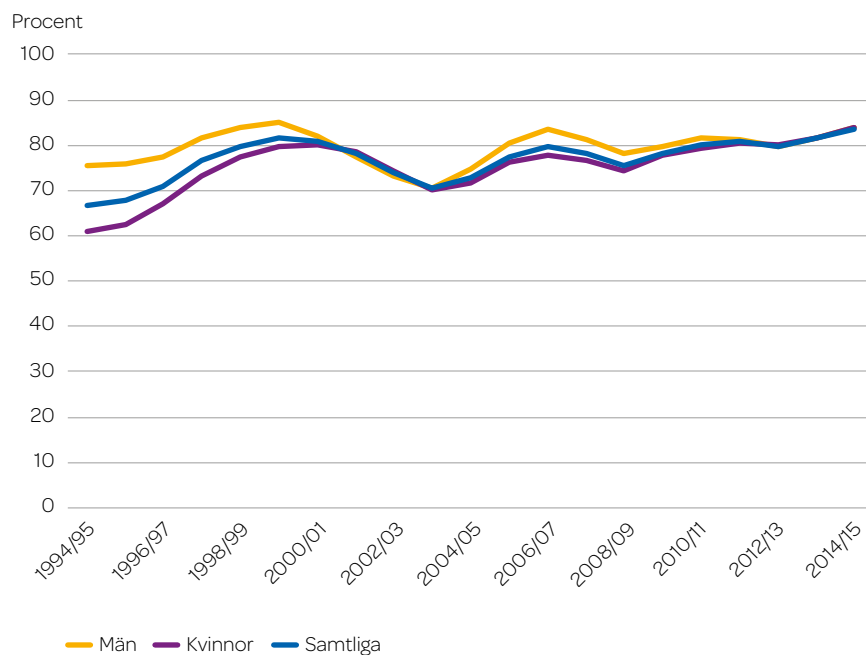

Figur 3. Arbetsmarknadsställning 1–1,5 år efter examen för examinerade läsåret 2014/15.

Hur svårt det är för olika examensgrupper att etablera sig på arbetsmarknaden kan uttryckas som andelen examinerade som ingår i grupperna svag ställning och utanför arbetsmarknaden av det totala antalet i undersökningspopulationen. Om dessa två grupper slås samman ser vi att 9 procent av kvinnorna och 10 procent av männen har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter examen för läsåret 2014/15. Detta var en minskning med 2 procentenheter för både kvinnorna och männen jämfört med läsåret 2012/13 och en minskning med 1 procentenhet jämfört med läsåret 2013/14.

Högst etablering hittills

Vid en jämförelse över en längre tidsperiod framkommer tydliga skillnader i etableringen mellan olika examensårgångar, se figur 4. Högst etablering under den senaste tjugoårsperioden, 84 procent, var det för examinerade läsåret 2014/15. Etableringen har också ökat för varje examensårgång sedan 2010. Lägst andel etablerade under perioden, 67 procent, var det för examinerade läsåret 1994/95.

Figur 4. Etablering (procent) 1–1,5 år efter examen för kvinnor och män examinerade läsåren 1994/95–2014/15.

Kvinnors och mäns etablering på arbetsmarknaden har blivit betydligt mera lika över tid. För examinerade läsåren 2012/13–2014/15 var etableringsgraden lika mellan män och kvinnor. Tidigare har kvinnorna under många år haft en lägre andel etablering än män. Störst var skillnaden, 14 procentenheter, för examinerade läsåret 1994/95. Ett starkt konjunkturläge och även en stor efterfrågan på kvinnodominerade yrken som lärare eller sjuksköterskor kan delvis förklara ökningen i etableringsgraden för kvinnor under de senaste åren.

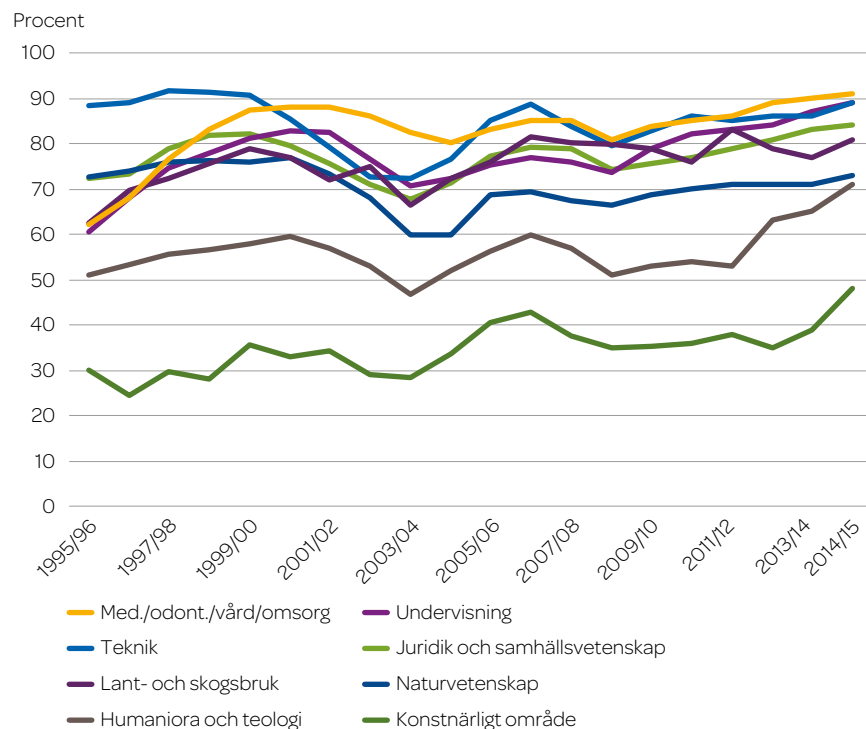
Förändringar i konjunkturen kan leda till att det på kort sikt blir lättare eller svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Exempelvis ökade sysselsättningen i landet med närmare 350 000 personer till 4 727 900 eller 8 procent mellan åren 2009 och 2016⁵. Även besparingar i eller utbyggnader av den offentliga sektorn har betydelse för möjligheterna för de examinerade att etablera sig på arbetsmarknaden. Det råder även en del skillnader i etablering på arbetsmarknaden baserad på vilka huvudinriktningar och ämnesområden de examinerade har tagit ut sin examen i. Brist på arbetskraft inom specifika områden kan naturligtvis också leda till en högre etableringsgrad för de examinerade.

Etableringen ökade inom humaniora

Inom vilket område en person har avlagt examen har stor betydelse för möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden. För att möjliggöra en längre tidsserie är de examinerade här indelade efter ämnesområde

⁵ SCB (2017). Arbetskraftsundersökningarna.

för examen, i stället för inriktning enligt SUN som används i den övriga rapporten. Bakgrunden är att klassificeringen av ämne gjordes om 2010 från ämnesområde till inriktning i SUN. Denna tidsserie är heller inte möjlig att dela upp på kvinnor och män, eftersom de tidigaste undersökningarna inte finns redovisade på kön.

Figur 5. Etablering (procent) 1–1,5 år efter examen per ämnesområde för examinerade 1995/96–2014/15.

Det har sedan 1995/96 skett stora förändringar för de flesta ämnesområden, se figur 5. För dem som avlagt en examen inom humaniora var exempelvis etableringsgraden den högsta för examinerade 2014/15 när den var 71 procent. Det var en ökning med 18 procentenheter sedan 2009/10. Andelen etablerade var högst inom medicin/odontologi/vård och omsorg tätt följt av teknik och undervisning. Den största ökningen mellan åren 2013/14 och 2014/15, från 39 till 48 procent, fanns inom det konstnärliga området, som också 2014/15 hade den största andelen etablerade under hela tidsperioden 1995/96–2014/15. Inom undervisning har etableringen ökat från 60 till 89 procent mellan 1995/96 och 2014/15. Ett annat exempel är medicin/odontologi/vård/omsorg med en ökning från 62 till 91 procent. Teknikområdet har haft en relativt jämn utveckling med undantag för åren 2001/02–2004/05 när andelarna var under 80 procent.

Etablering ökade med tid efter examen

Etableringsgraden steg successivt med tid efter examen. Av dem som tog ut sin examen under läsåret 2012/13 var 82 procent av kvinnorna och 85 procent av männen etablerade tre år efter examen, se tabell 2. Män hade

något högre etableringsgrad än kvinnor. Ökningen i etableringsgraden för kvinnor skedde framför allt inom områdena tjänster samt humaniora och konst, medan för män skedde ökningen inom områdena humaniora och konst samt naturvetenskap, matematik och data.

Tabell 2. Antal och andel etablerade ett, två och tre år efter examen för examinerade läsåren 2012/13–2014/15. Uppföljningsår 2014, 2015 och 2016.

	2014		2015		2016	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
2012/13						
Totalt	38 510	80	40 950	82	42 680	83
Kvinnor	25 830	80	27 010	81	27 850	82
Män	12 680	80	13 940	83	14 830	85
2013/14						
Totalt	-	-	41 430	82	44 400	83
Kvinnor	-	-	27 780	82	29 180	82
Män	-	-	13 650	82	15 220	85
2014/15						
Totalt	-	-	-	-	45 480	84
Kvinnor	-	-	-	-	29 930	84
Män	-	-	-	-	15 550	84

Skillnader i etablering mellan olika examina

Etableringen på arbetsmarknaden har förbättrats under perioden för både personer med yrkesexamina och för dem med generella examina.

Skillnaden i etableringsgraden mellan de ovannämnda grupperna har minskat något under tiden. För dem som tagit en konstnärlig examen har etableringsgraden varierat, men var som högst, 42 procent, för dem som examinerades 2014/15.

Tabell 3. Etableringsgraden (procent) för yrkesexamina, generella och konstnärliga examina 1–1,5 år efter examen, läsåren 2012/13–2014/15

	Yrkesexamina	Generella examina	Konstnärliga examina
2012/13			
Totalt	87	71	38
Kvinnor	86	71	37
Män	89	71	39
2013/14			
Totalt	88	74	35
Kvinnor	87	74	35
Män	89	74	35
2014/15			
Totalt	90	77	42
Kvinnor	89	77	39
Män	91	77	44

Hög etableringsgrad för personer med yrkesexamina

Generellt har personer med yrkesexamina haft den högsta etableringsgraden, i genomsnitt 90 procent för läsåret 2014/15. För både kvinnor och män var den högsta etableringsgraden inom hälso- och sjukvård samt social omsorg.

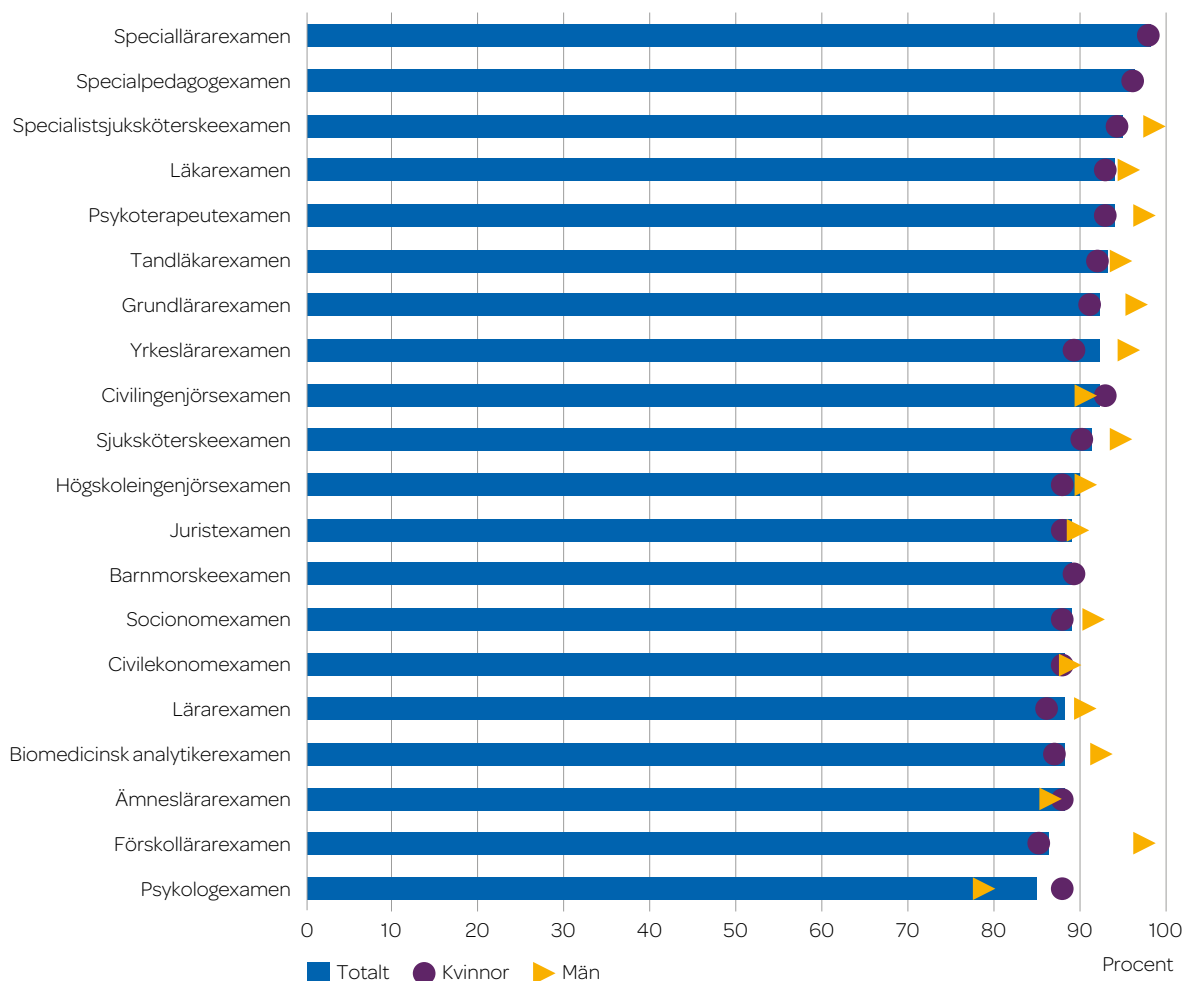
Tabell 4. Etableringsgraden (procent) för yrkesexamina per huvudinriktning* 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

Huvudinriktning	Etableringsgrad (%)		
	Kvinnor	Män	Totalt
Pedagogik och lärarutbildning	88	92	88
Humaniora och konst	84	62	75
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	89	89	89
Teknik och tillverkning	90	90	90
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	78	85	81
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	90	95	91
Tjänster	67	72	71

* Inga yrkesexamina ingår i naturvetenskap, matematik och data och den inriktningen saknas därför i tabellen.

Personer som tog en speciallärarexamen hade den högsta etableringsgraden, 98 procent, för examinerade läsåret 2014/15, följt av personer med specialpedagogexamen med 96 procent. Båda dessa utbildningar är en påbyggnadsutbildning på avancerad nivå för personer som redan är yrkesverksamma, vilket kan vara en förklaring till den höga etableringen.

Figur 6 illustrerar etableringsgraden för yrkesprogrammen med flest examinerade för läsåret 2014/15. En detaljerad redovisning av etableringsgraden för yrkesexamina för läsåret 2014/15 presenteras i tabell 1 i tabellbilagan på webben.

Figur 6. Etableringsgrad (procent) för de yrkesexamina med flest examinerade 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

För personer med specialpedagogexamen och speciallärarexamen var antalet män för få för att redovisas, och det var inga män som avlade barnmorskeexamen.

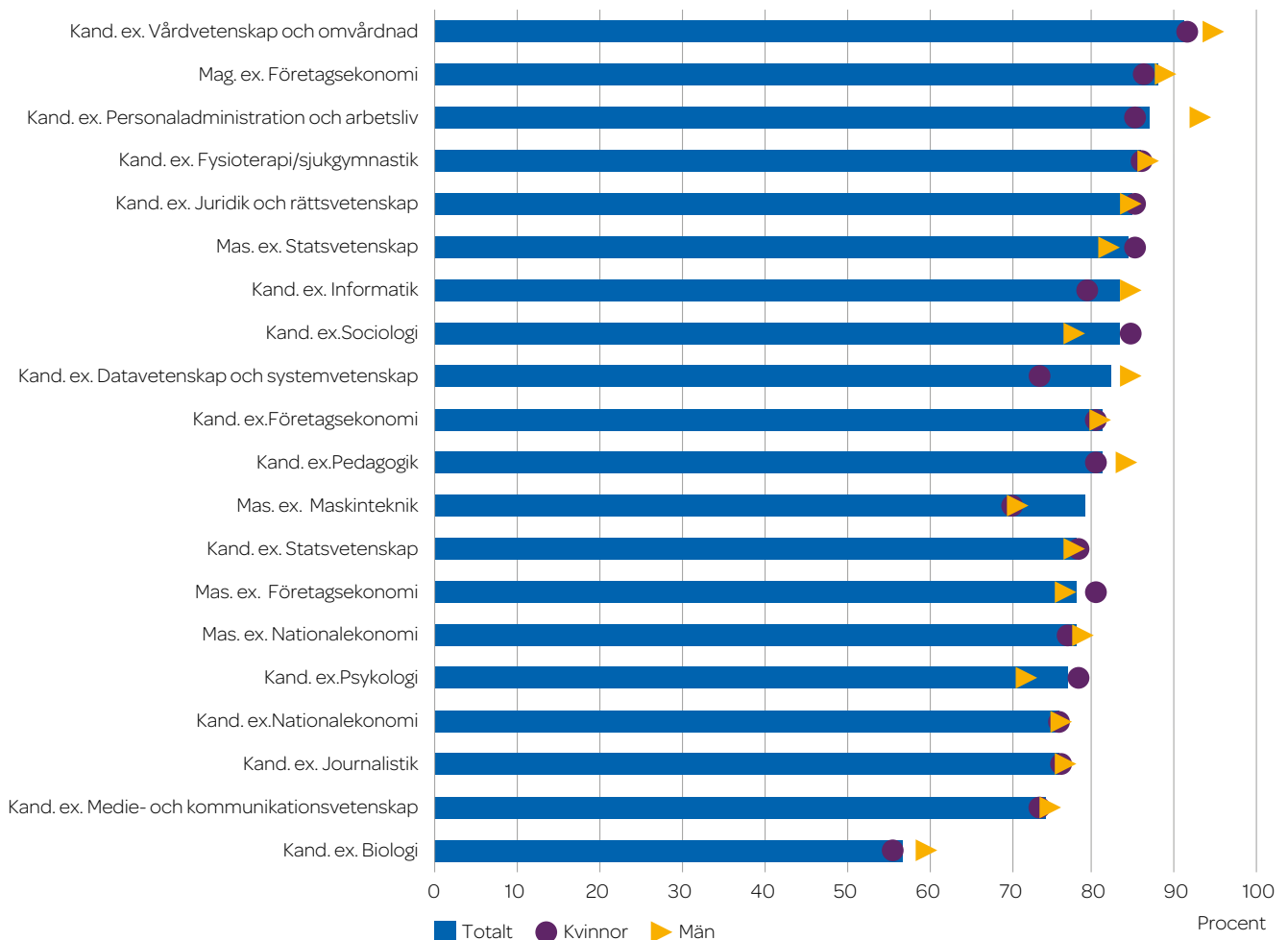
Lägre etablering för generella examina

För generella examina var etableringsgraden 77 procent för både kvinnor och män som tog examen läsåret 2014/15. Etableringsgraden varierar mellan de olika huvudinriktningarna. Kvinnor hade högst etableringsgrad inom hälso- och sjukvård samt social omsorg, medan mäns högsta etableringsgrad tillhörde pedagogik och lärarutbildning, se tabell 5. Merparten av de examinerade med generella examina fanns inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration. Etableringsgraden för både kvinnor och män inom detta område var 79 procent för läsåret 2014/15. Skillnaden i etableringsgrad mellan kvinnor och män inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård (84 procent för kvinnor och 54 procent för män) kan bero på att kvinnor och män i stor utsträckning examineras från olika utbildningar på området.

Tabell 5. Etableringsgraden (procent) 1–1,5 år efter examen för generella examina per huvudinriktning (SUN), läsåret 2014/15.

Huvudinriktning	Etableringsgrad (%)		
	Kvinnor	Män	Totalt
Pedagogik och lärarutbildning	83	85	83
Humaniora och konst	60	55	58
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	79	79	79
Naturvetenskap, matematik och data	69	75	72
Teknik och tillverkning	77	82	80
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	84	54	74
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	85	82	85
Tjänster	73	79	75

Diagrammet nedan visar etableringsgraden för de generella examina med flest antal examinerade individer i baspopulationen. En detaljerad redovisning av etableringsgrad för generella examina för läsåret 2014/15 presenteras i tabell 2 i tabellbilagan på webben.

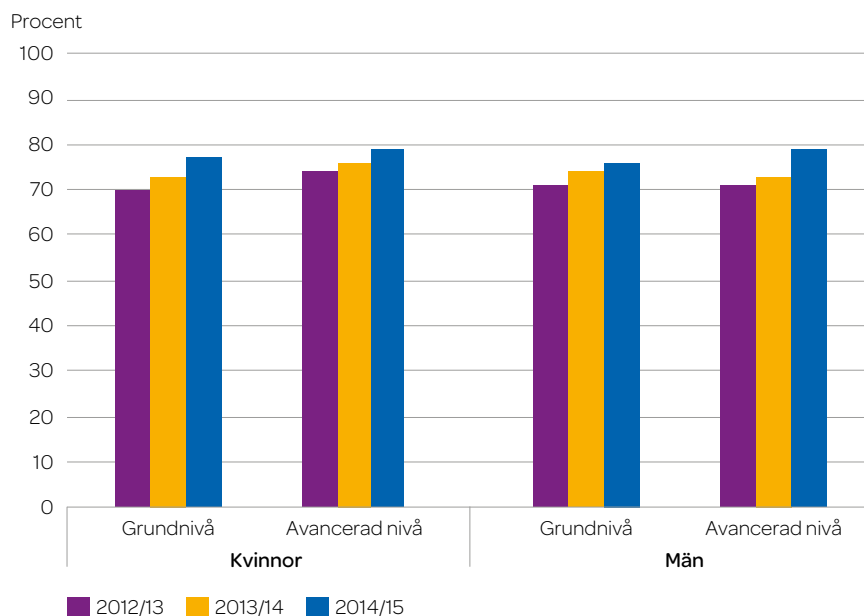

Figur 7. Etableringsgrad (procent) 1–1,5 år efter examen för de generella examina med flest examinerade, läsåret 2014/15.

Högre etableringsgrad för avancerad nivå

En analys av etableringen på arbetsmarknaden för examinerade med generella examina på grundnivå och avancerad nivå 1–1,5 år efter examen visar att etableringsgraden var något högre för personer med examina på avancerad nivå. För läsåret 2014/15 var etableringsgraden 78 procent för personer med generella examina på avancerad nivå, vilket är 2 procentenheter högre än etableringsgraden för personer med examina på grundnivå för samma läsår. Ett likadant mönster fanns även för läsåren 2012/13–2013/14, vilket betyder att etableringsgraden har varit något högre för personer med generella examina på avancerad nivå jämfört med de examinerade på grundnivå.

För läsåret 2014/15 var etableringsgraden 77 procent för kvinnor med generell examen på grundnivå, vilket var 1 procentenhet högre än etableringsgraden för män i samma grupp. När det gäller etableringsgraden för personer med generella examina på avancerad nivå var den 79 procent för både kvinnor och män, se figuren nedan.

Figur 8. Etableringsgraden 1–1,5 år efter examen för examinerade med generella examina på grundnivå och avancerad nivå, läsåren 2012/13–2014/15.

Etableringsgraden på grundnivå och avancerad nivå skiljer sig för de olika huvudinriktningarna. För merparten av huvudinriktningarna var etableringsgraden högre för personer med generella examina på avancerad nivå jämfört med de med examina på grundnivå. Däremot var etableringsgraden för personer med generella examina på avancerad nivå inom humaniora och konst, naturvetenskap, matematik och data och lant-skogsbruk samt djursjukvård lägre jämfört med personer med examina på grundnivå med samma huvudinriktning, se tabell 6.

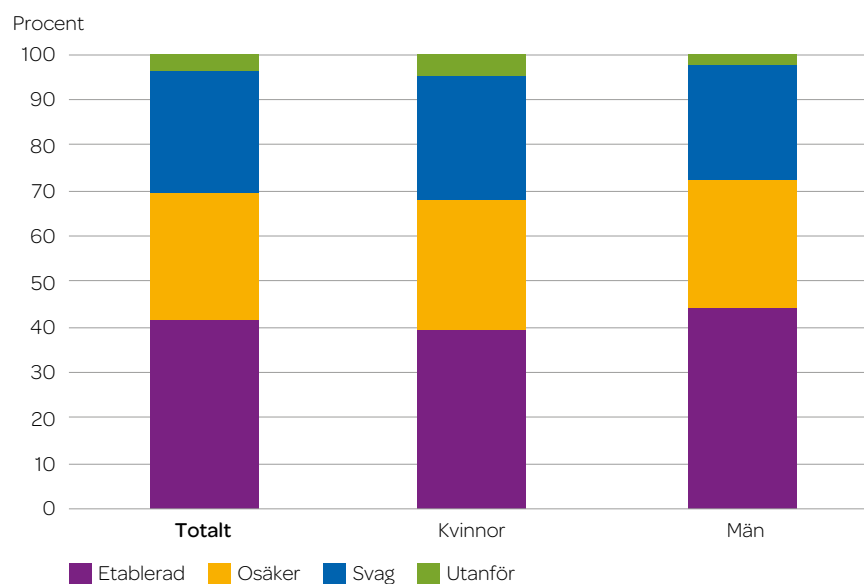
Tabell 6. Etableringsgrad för generella examina 1–1,5 år efter examen fördelad på grundnivå och avancerad nivå för läsåret 2014/15.

Huvudinriktning	Etableringsgrad (%)	
	Grundnivå	Avancerad nivå
Pedagogik och lärarutbildning	81	88
Humaniora och konst	59	56
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	79	80
Naturvetenskap, matematik och data	73	70
Teknik och tillverkning	79	82
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	76	60
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	84	86
Tjänster	73	82

Lägst etablering för konstnärliga examina

Etableringsgraden för studenter med konstnärliga examina var betydligt lägre än för övriga examinerade. För läsåret 2014/15 var etableringsgraden i genomsnitt 42 procent, 39 procent för kvinnor och 44 procent för män. Detta var något högre jämfört med etableringsgraden för läsåren innan, se tabell 3.

I jämförelse med alla examinerade var det i stället betydligt fler av de examinerade med konstnärliga examina som befann sig i grupperna osäker och svag ställning på arbetsmarknaden, se figur 9. Resultaten kan jämföras med arbetsmarknadsställningen för alla examinerade som visas i figur 3.

Figur 9. Arbetsmarknadsställning för examinerade med konstnärliga examina 1–1,5 år efter examen 2014/15.

Att ha svårt att etablera sig på arbetsmarknaden brukar definieras som att antingen tillhöra gruppen svag ställning eller utanför arbetsmarknaden. Om dessa två grupper slås samman, ser vi att 32 procent av kvinnorna och 28 procent av männen med konstnärliga examina har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter examen för läsåret 2014/15. Motsvarande siffror för alla examinerade 2014/15 var 9 procent av kvinnorna och 10 procent av männen.

Delar man upp de konstnärliga examina efter typ av examen framkommer vissa skillnader, se tabell 7. De examinerade med konstnärliga mastersexamina verkar ha något svårare att etablera sig än övriga examinerade, men det varierar något över läsåren.

För examinerade med konstnärlig kandidatexamen har etableringsgraden ökat under perioden 2012/13–2014/15. Det är den största gruppen av de konstnärliga examina med mellan 500 och 600 examinerade varje år.

Det fanns inte några tydliga könsskillnader över läsåren i etableringsgrad.

Tabell 7. Etableringsgrad för konstnärliga examina 1–1,5 år efter examen läsåret 2012/13–2014/15.

	Kvinnor	Män	Totalt
2012/13			
Konstnärlig högskoleexamen	57
Konstnärlig kandidatexamen	34	31	32
Konstnärlig magisterexamen	47	..	42
Konstnärlig masterexamen	24	32	28
2013/14			
Konstnärlig högskoleexamen	40
Konstnärlig kandidatexamen	38	31	35
Konstnärlig magisterexamen
Konstnärlig masterexamen	32	38	34
2014/15			
Konstnärlig högskoleexamen	30
Konstnärlig kandidatexamen	40	42	41
Konstnärlig magisterexamen	43
Konstnärlig masterexamen	39	37	38

För de examinerade 2012/13 som kan följas upp en längre period blir etableringen något bättre med tid efter examen. Efter 3–3,5 år efter examen var totalt 44 procent etablerade (42 procent av kvinnorna och 45 procent av männen).

Högre etablering för examinerade med svensk bakgrund

De examinerade som är en del av den svenska befolkningen, kan indelas efter om de har svensk eller utländsk bakgrund (se faktaruta). Andelen examinerade med utländsk bakgrund var cirka 16 procent och andelen med svensk bakgrund var cirka 84 procent för läsåren 2012/13–2014/15.

Hur definieras svensk och utländsk bakgrund?

Till gruppen svensk bakgrund räknas de som är födda i Sverige och har minst en förälder som också är född här. Till gruppen utländsk bakgrund räknas personer som antingen själva är utrikesfödda eller är födda i Sverige men har föräldrar som båda är utrikesfödda.

Gruppen inresande studenter räknas inte hit utan redovisas som en egen grupp, se nästa avsnitt.

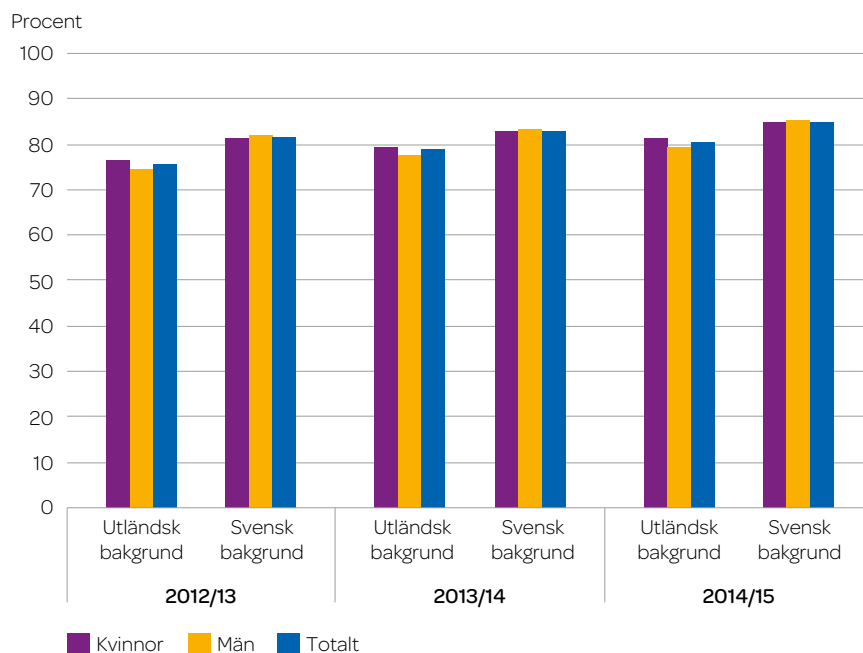
Etableringen skiljde sig något mellan grupperna. Examinerade med svensk bakgrund hade högst etablering med 85 procent, och det fanns ingen skillnad mellan kvinnor och män. För examinerade med utländsk bakgrund var etableringen lägre, 81 procent, och där hade kvinnor en något högre etablering än män, 81 procent i jämförelse med 79 procent.

Tabell 8. Antal och andel etablerade i procent 1–1,5 år efter examen för examinerade läsåret 2014/15 med svensk och utländsk bakgrund.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Utländsk bakgrund	4 450	81	2 150	79	6 600	81
Född utrikes	3 020	81	1 400	78	4 430	80
Född i Sverige	1 430	81	740	81	2 170	81
Svensk bakgrund	25 040	85	12 960	85	38 000	85

Etableringsgraden skiljde sig bara med 1 procentenhet för personer med utländsk bakgrund, beroende på om de var utrikesfödda eller om de var inrikesfödda med utländska föräldrar. Däremot var det en viss skillnad mellan kvinnor och män i grupperna. Utrikesfödda män hade lägst andel etablerade med 78 procent. Detta kan jämföras med 81 procent för de födda i Sverige med utrikesfödda föräldrar. För kvinnor var etableringsgraden 81 procent, oavsett om de var utrikesfödda eller födda i Sverige med utrikesfödda föräldrar.

Etableringsgraden har ökat för båda grupperna mellan läsåren 2012/13 och 2014/15, men ökningen har varit större för examinerade med utländsk bakgrund. För den gruppen har etableringen ökat med 5 procentenheter, medan ökningen för examinerade med svensk bakgrund var 3 procentenheter.

Figur 10. Andel etablerade med svensk och utländsk bakgrund 1-1,5 år efter examen för examinerade läsåren 2012/13–2014/15.

Låg etableringsgrad för inresande studenter

Av alla examinerade utgjorde andelen inresande studenter 9 procent eller 6 060 studenter läsåret 2014/15. Könsfördelningen var jämn med 48 procent kvinnor och 52 procent män.

Inresande studenter

Inresande studenter är de som har kommit från andra länder till Sverige för att genomgå hela eller en del av sin utbildning. Gruppen består både av utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram med svenska lärosäten och freemover-studenter som är studenter som anordnar sina studier i Sverige på egen hand.

Majoriteten av de inresande studenterna lämnar däremot Sverige efter examen. Vid en uppföljning 2016 hade 73 procent av de examinerade inresande studenterna läsåren 2012/13 och 2013/14 lämnat Sverige och 69 procent av dem som examinerades 2014/15. Det var en något högre andel män än kvinnor som lämnade Sverige, 71 procent av männen jämfört med 68 procent av kvinnorna av de som examinerades 2014/15.

Tabell 9. Antal examinerade inresande studenter och andel som ej fanns kvar i Sverige 2016.

	Kvinnor	Män	Totalt
2012/13			
Antal	3 290	4 440	7 740
Andel ej kvar 2016	72	74	73
2013/14			
Antal	3 100	3 730	6 830
Andel ej kvar 2016	72	73	73
2014/15			
Antal	2 890	3 170	6 060
Andel ej kvar 2016	68	71	69

Eftersom en stor del av de inresande studenterna lämnar Sverige efter examen blir deras etableringsmått inte jämförbart med den övriga populationens. Därför jämförs inte de inresande studenterna med de svenska studenterna när det gäller etablering i den här rapporten. Frågan om de inresande studenterna som lämnar landet blir etablerade i ett annat land är inte heller möjlig att besvara utifrån vårt material.

Generellt ökade etableringsgraden för inresande studenter under analysperioden, från 55 procent läsåret 2012/13 till 61 procent för läsåret 2014/15.

Tabell 10. Etableringsgraden 1–1,5 år efter examen för inresande läsåren 2012/13–2014/15.

	Kvinnor	Män	Totalt
2012/13	49	60	55
2013/14	57	60	59
2014/15	60	63	61

Etableringsgraden skiljer sig mellan olika områden

I det här avsnittet redovisas etableringsgraden 1–1,5 år efter examen för examinerade läsåret 2014/15 med yrkesexamina eller generella examina på olika områden, här indelade efter huvudinriktning enligt SUN. Etableringsgraden redovisas bara för utbildningar med 20 eller fler examinerade.

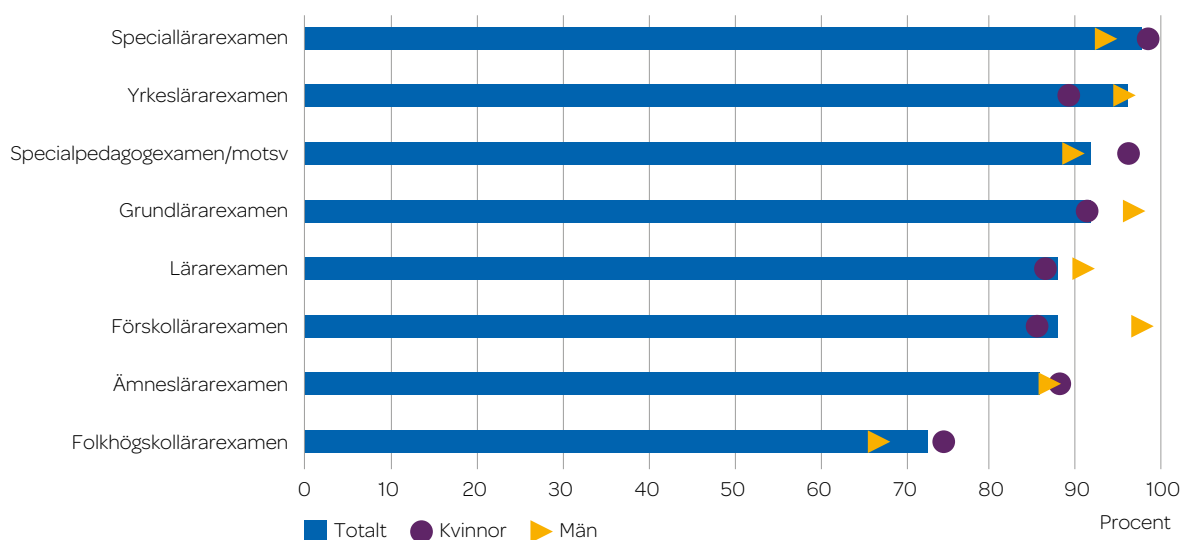
Pedagogik och lärarutbildning

Etableringsgraden för examinerade med yrkesexamina inom pedagogik och lärarutbildning var 88 procent för kvinnor och 92 procent för män. I genomsnitt hade män högre etableringsgrad än kvinnor, men skillnaden var bara 4 procentenheter. Kvinnor med speciallärarexamen eller specialpedagogexamen hade de högsta etableringsgraderna,

98 respektive 96 procent. En förklaring är att dessa utbildningar är påbyggnadsutbildningar på avancerad nivå för personer som redan är yrkesverksamma. Bland män var de högsta etableringsgraderna, 98 procent respektive 97 procent för dem med förskolläraexamen eller grundlärarexamen.

Den höga etableringsgraden för personer med pedagogik och lärarutbildning kan förklaras av både en stark konjunktur och även stor brist på arbetskraft inom detta område⁶.

Figur 11 visar etableringsgraden för de olika yrkesexamina inom pedagogik och lärarutbildning.

Figur 11. Etableringsgrad för yrkesexaminerade inom pedagogik och lärarutbildning 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

Etableringsgraden för personer med generella examina inom pedagogik och lärarutbildning var 83 procent för kvinnor respektive 85 procent för män som tog examen läsåret 2014/15. Generellt var etableringsgraden för generella examina inom pedagogik och utbildning lägre än etableringsgraden för de med yrkesexamina inom samma område oavsett kön. Etableringsgraderna för både kvinnor och män som tog en master- eller magisterexamen inom pedagogik och specialpedagogik läsåret 2014/15 var högst för de generella examina, 87 procent respektive 93 procent.

Humaniora och konst

Etableringsgraden för utbildningar inom humaniora och konst var den lägsta jämfört med de andra huvudinriktningarna. Det innebär att tillgången är större än efterfrågan på arbetskraft inom detta område.

⁶ Se exempelvis UKÄ:s rapporter om lärarutbildningen www.uka.se/publikationer--beslut/amnesindelad-lista-med-publikationer/lararutbildning.html

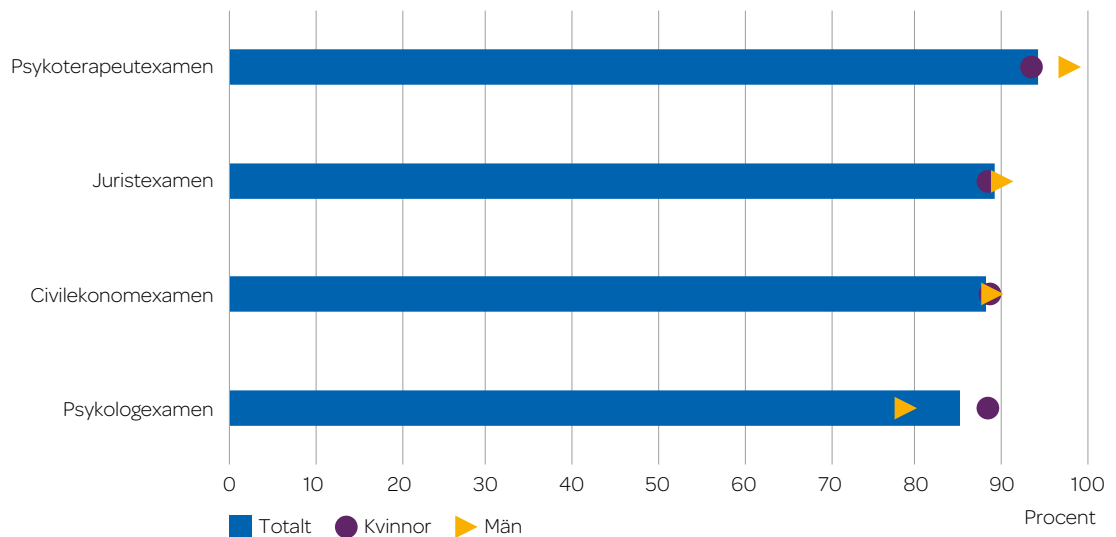
Yrkesexamina som ingår i humaniora och konst är teologie kandidatexamen och organistexamen⁷. Båda dessa examina hade dock för få antal examinerade för att redovisas.

För examinerade med generella examina ledde utbildningar inom formgivning till den högsta etableringsgraden för män, 72 procent, för examinerade läsåret 2014/15. Den lägsta etableringsgraden, 28 procent, hade examinerade från bild- och formkonstnärlig utbildning.

För kvinnor var det högst etableringsgrad, 69 procent, inom svenska och litteraturvetenskap. Lägst, 60 procent, var det inom historia och arkeologi respektive främmande språk och språkvetenskap.

Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration

Etableringsgraden för examinerade läsåret 2014/15 med yrkesexamina inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration var 89 procent för både kvinnor och män. Både kvinnor och män med psykoterapeutexamen hade den högsta etableringsgraden, 93 procent respektive 98 procent. Figuren nedan visar etableringsgraden för de olika yrkesexamina inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration.

Figur 12. Etableringsgrad för yrkesexaminerade inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

För de examinerade med generella examina var den genomsnittliga etableringsgraden 79 procent för både kvinnor och män. Den högsta etableringsgraden för både kvinnor och män hade examinerade från juridik och rättsvetenskap, 81 procent respektive 82 procent. Den lägsta etableringsgraden var inom journalistik och information för både kvinnor och män, 75 procent respektive 73 procent.

⁷ Organistexamen har avskaffats och utbildningen leder numera till konstnärlig kandidatexamen.

Naturvetenskap, matematik och data

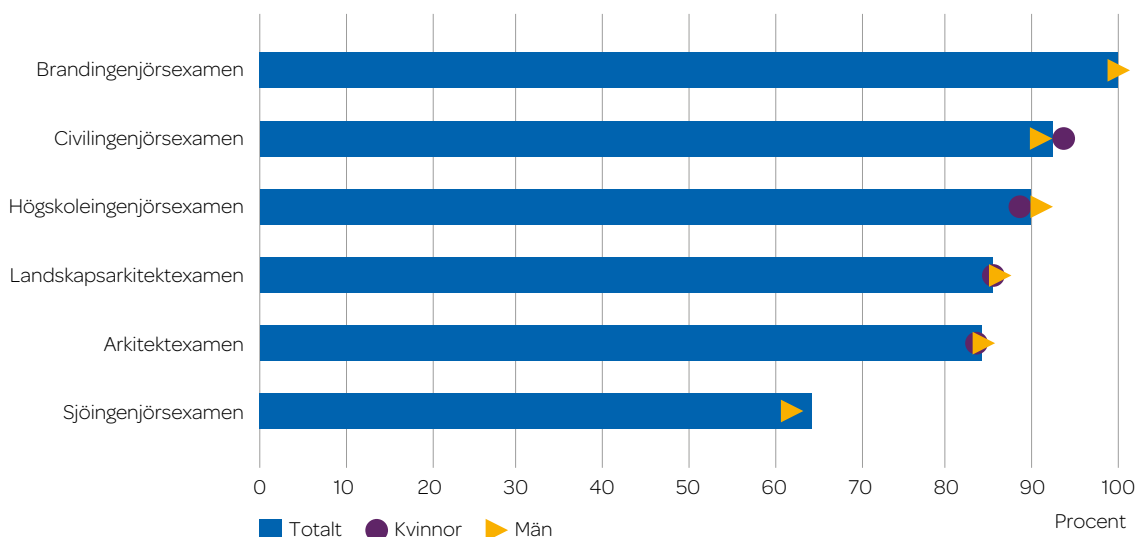
Det finns inga yrkesexamina som faller inom inriktningen naturvetenskap, matematik och data.

Etableringsgraden för män var i genomsnitt 75 procent och 69 procent för kvinnor inom naturvetenskap, matematik och data för de examinerade 2014/15. Skillnaden på 6 procentenheter mellan könen är värd att notera, speciellt med tanke på att merparten av yrkena inom detta område är mansdominerade. Ett exempel är att vanliga yrken bland datautbildade är it-arkitekter, systemutvecklare och testledare samt drift-, support- och nätverkstekniker. Där var drygt tre av tio i arbetskraften kvinnor under 2015 enligt SCB:s rapport *Trender och prognoser 2017*.

Kvinnor hade den högsta etableringsgraden inom matematik och övrig naturvetenskap, medan den högsta etableringsgraden för män var inom data, 78 procent respektive 80 procent. Den lägsta etableringsgraden för både kvinnor och män var inom biologi och miljövetenskap, 63 procent.

Teknik och tillverkning

Etableringsgraden för kvinnor och män med yrkesexamina inom teknik och tillverkning var 90 procent för examinerade läsåret 2014/15. Merparten av de examinerade hade civilingenjörsexamen. Etableringsgraden för kvinnor och män med civilingenjörsexamen var 93 procent respektive 91 procent för läsåret 2014/15. Figur 13 visar etableringsgraden för de olika yrkesexamina inom teknik och tillverkning. Observera att etableringsgraden inte redovisas för kvinnor med brandingenjörsexamen och sjöingenjörsexamen på grund av få examinerade för läsåret 2014/15.

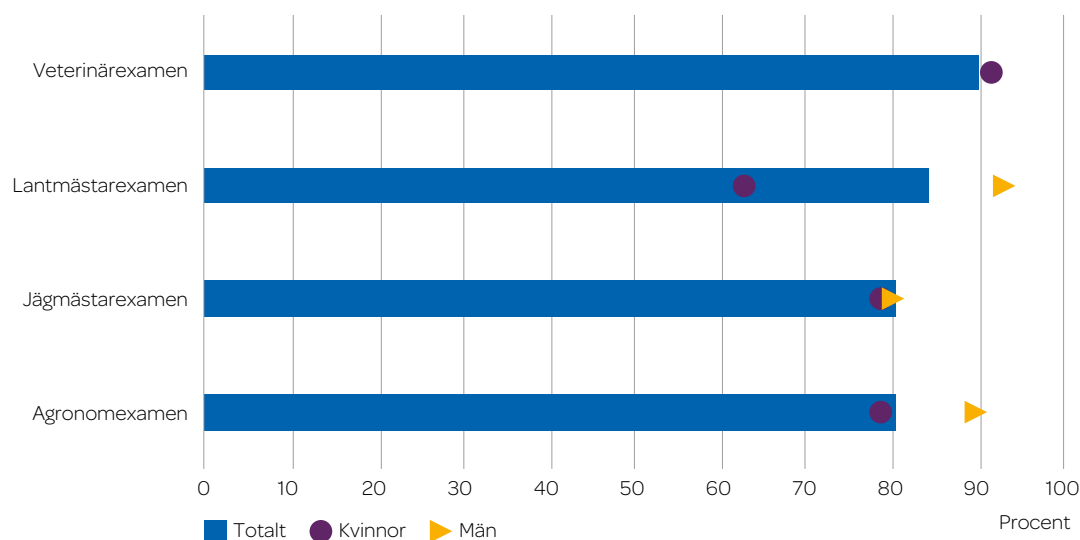
Figur 13. Etableringsgrad för yrkesexaminerade inom teknik och tillverkning 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

Den genomsnittliga etableringsgraden för personer med generella examina inom teknik och tillverkning var 77 procent för kvinnor, vilket var 5 procentenheter lägre än etableringsgraden för män med examina inom samma inriktning.

Kvinnor hade den högsta etableringsgraden, 78 procent, inom teknik och teknisk industri samt samhällsbyggnad och byggnadsteknik medan mäns högsta etableringsgrad, 85 procent, tillhörde samhällsbyggnad och byggnadsteknik.

Lant- och skogsbruk samt djursjukvård

För examinerade med yrkesexamina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård var etableringsgraden för kvinnor och män 78 procent respektive 85 procent för examinerade läsåret 2014/15. Kvinnor med veterinärexamen hade den högsta etableringsgraden, 91 procent, medan män med lantmästarexamen hade den högsta etableringsgraden, 93 procent. Figuren nedan visar etableringsgraden för de olika yrkesexamina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård.

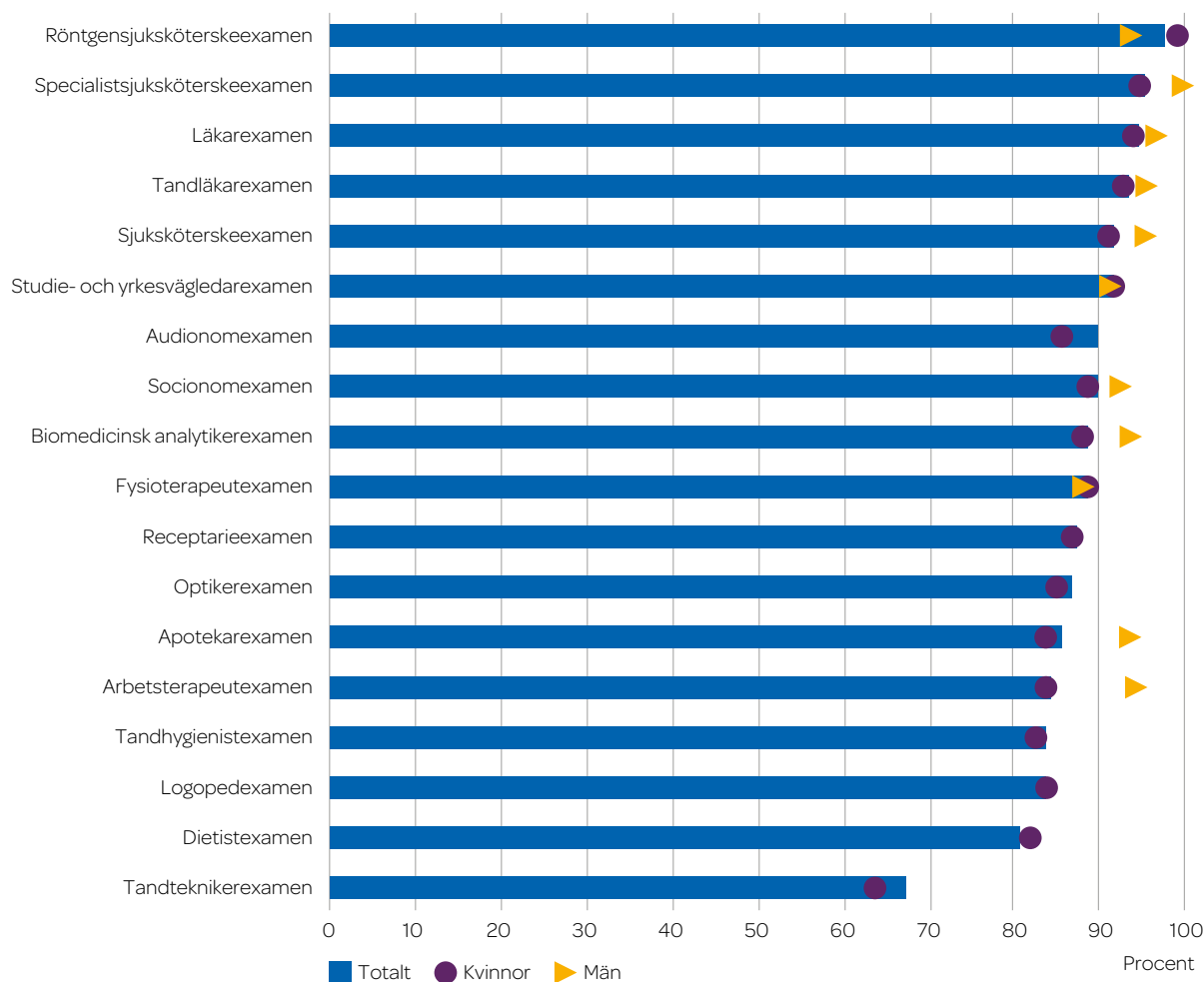
Figur 14. Etableringsgrad för yrkesexaminerade inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

Den genomsnittliga etableringsgraden för personer med generella examina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård var 84 procent för kvinnor och 54 procent för män. Den stora könsskillnaden förklaras av att kvinnor och män väljer olika utbildningar inom detta område. Kvinnor med examina inom djursjukvård hade den högsta etableringsgraden, 91 procent. Inom det området fanns det väldigt få män.

Hälso- och sjukvård samt social omsorg

Hälso- och sjukvård samt social omsorg hade den högsta etableringsgraden för män och kvinnor för examinerade läsåret 2014/15 jämfört med de andra huvudinriktningarna.

Den genomsnittliga etableringsgraden för kvinnor och män med yrkesexamina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg var 90 procent respektive 95 procent. Kvinnor med röntgensjuksköterskeexamen och män med specialistsjuksköterskeexamen hade de högsta etableringsgraderna, 98 respektive 99 procent. Figur 15 visar etableringsgraden för de olika yrkesexamina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg.

Figur 15. Etableringsgrad för yrkesexaminerade inom hälso- och sjukvård samt social omsorg 1–1,5 år efter examen, läsåret 2014/15.

Den genomsnittliga etableringsgraden för examinerade med generella examina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg var 85 procent för kvinnor och 82 procent för män. Män med utbildningar inom socialt arbete och omsorg hade den högsta etableringsgraden, 89 procent medan för kvinnor var etableringsgraden 85 procent för utbildningar inom både hälso- och sjukvård samt socialt arbete och omsorg.

Tjänster

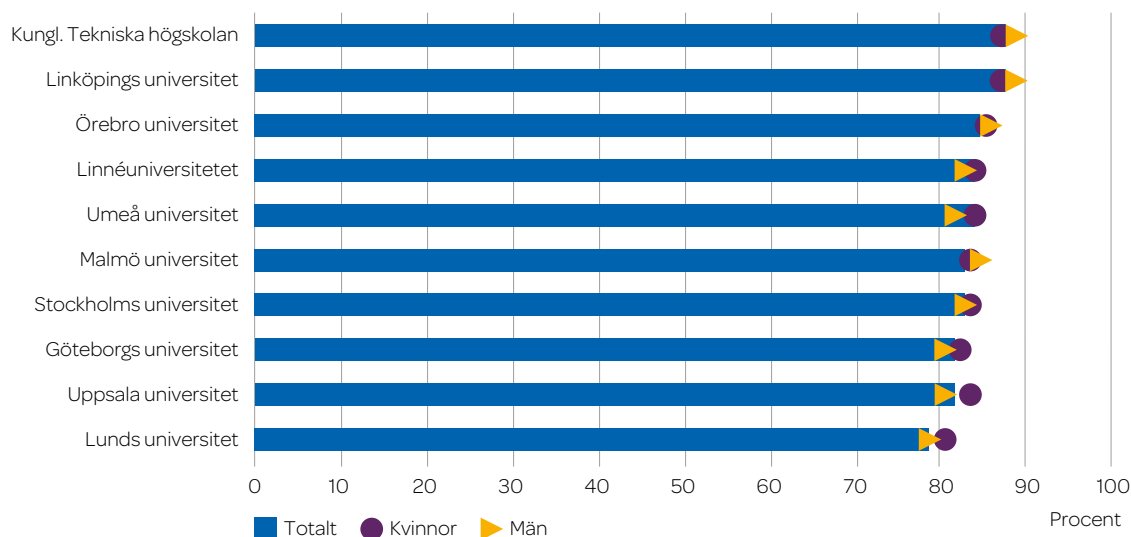
Den genomsnittliga etableringsgraden för kvinnor och män med yrkes-examina inom tjänster var 67 respektive 72 procent för examinerade läsåret 2014/15. Den högsta etableringsgraden för män hade de med officersexamen, 95 procent. Etableringsgraden för personer med sjö-kaptensexamen var 53 procent, och där var antalet kvinnor för få för att redovisa etableringsgraden.

För personer med generella examina inom tjänster var den genomsnittliga etableringsgraden 73 procent för kvinnor och 79 procent för män. Den högsta etableringsgraden för både kvinnor och män tillhörde de som examinerades inom personliga tjänster. Där ingår till exempel utbildningar inom turism, resor och fritid.

Tekniska universitet hade högst etablering

Etableringsgraden 1–1,5 år efter examen varierade mellan examinerade från olika lärosäten. Bland de tio lärosäten som hade flest antal examinerade under läsåret 2014/15 hade examinerade från Linköpings universitet och Kungl. Tekniska högskolan högst etableringsgrad, 88 procent.

Skillnader i etableringsgrad mellan lärosätena beror främst på att lärosätena har olika utbildningsutbud.

Figur 16. Andelen etablerade 1–1,5 år efter examen per lärosäte. De tio lärosäten som hade flest antal examinerade läsåret 2014/15.

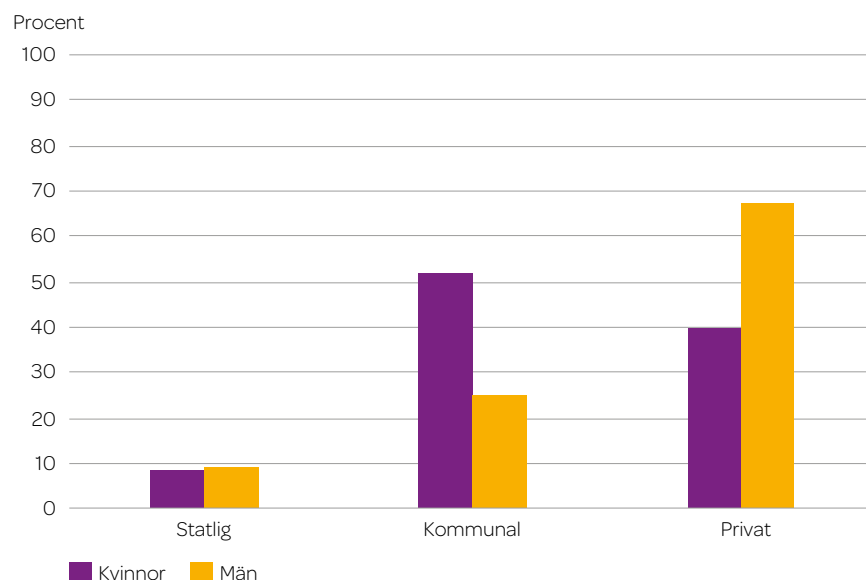
Arbetsmarknadsställningen för alla lärosätena samt huvudinriktning redovisas i tabell 3 och 4 i tabellbilagan på webben.

Vad gör de etablerade?

I det här kapitlet presenterar vi vad som kännetecknade dem som var etablerade på arbetsmarknaden. En genomgång görs av i vilken sektor de arbetade, deras yrkesställning och vilka yrken de var etablerade inom.

Kvinnor fanns inom kommunal sektor och män inom privat sektor

Arbetsmarknaden kan delas in i olika sektorer. I den statliga sektorn ingår universitet och högskolor samt statlig förvaltning. Till kommunal sektor räknas primärkommunal förvaltning och landsting. Privata företag, statliga och kommunala företag ingår i näringslivet och benämns också privat sektor.

Figur 17. Andel etablerade 1–1,5 år efter examen läsåret 2014/15 fördelade på statlig, kommunal och privat sektor.

Bland kvinnorna var det vanligast att vara kommunalt anställd, ungefär varannan etablerad var anställd i den kommunala sektorn. Här fanns många av de examinerade inom läraryrken och hälso- och sjukvård samt social omsorg. Majoriteten, två tredjedelar, av männen fanns i den privata sektorn, till exempel examinerade i olika civilingenjörsutbildningar. Knappt 10 procent av kvinnorna och männen var statligt anställda.

Tabell 5 i tabellbilagan innehåller andelen etablerade fördelade på examina och sektorer.

En majoritet var anställda

Av dem som examinerades 2014/15 och var etablerade hade en majoritet på över 90 procent en anställning. En minoritet, 8 procent, var kombinatörer, det vill säga var både anställd och företagare. Det var inte vanligt att enbart ha företag, bara 1 procent var egna företagare. Bland männen var det en något högre andel kombinatörer jämfört med kvinnorna, 10 respektive 6 procent.

Tabell 11. Yrkesställning för etablerade 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Anställd	Kombinatör	Egen företagare
Kvinnor	93	6	1
Män	89	10	1
Totalt	92	8	1

Yrkesställning

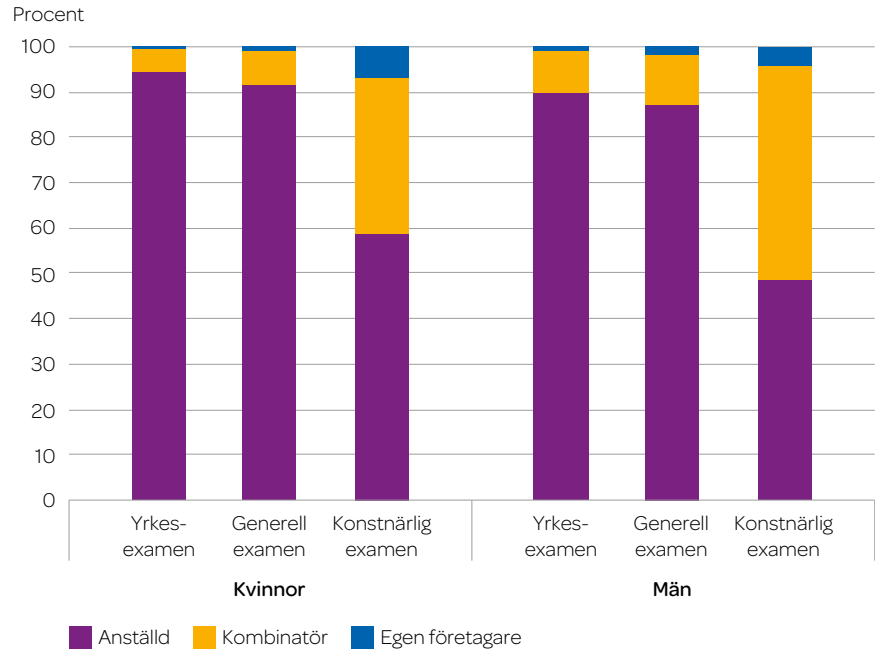
En individ kan vara etablerad på arbetsmarknaden i tre olika yrkesställningar:

- anställd
- företagare
- kombinatör (både anställd och företagare).

Som anställd räknas de som bara har anställningar och inte har haft någon form av eget företag. Till företagare räknas de individer som antingen har ett eget företag eller ett aktiebolag. En kombinatör är en individ som kombinerar yrkesställningar genom att dels vara anställd, dels arbeta i ett eget företag. Kombinationen kan anta olika former. Individen kan kombinera en anställning som huvudsysselsättning med företagande som bisyssla, företagande som huvudsysselsättning och anställning som bisyssla alternativt kombinationen av att driva ett aktiebolag med en enskild firma.

Vanligt med kombinatörer bland dem med konstnärlig examen

En uppdelning på examenstyper visar att bland dem som hade en konstnärlig examen fanns det höga andelar kombinatörer. Av de examinerade var det 47 procent av männen och 34 procent av kvinnorna. Det var även vanligare att ha ett eget företag i den här gruppen, 7 procent av kvinnorna och 4 procent av männen var egna företagare.

Figur 18. Andel etablerade 1–1,5 år efter examen fördelade efter yrkesställning och typ av examen. Examinerade 2014/15.

Yrkesinriktningen matchar utbildningen

Uppgifter om yrke kan användas för att belysa arbetsmarknadsställningen för de etablerade genom att se i vilken grad utbildningen matchar yrket. Yrkesuppgifterna hämtas från SCB:s yrkesregister som innehåller förvärvsarbetande i åldrarna 16–64 år och används för att klassificera personer efter det arbete som de utför.

Yrkesregistret

År 2001 började Statistiska centralbyrån (SCB) bygga upp och utveckla ett yrkesregister. Registret innehåller uppgifter om anställdas yrken för åldrarna 16 till 64 år. Det som uppges i yrkesregistret är yrke från största förvärvskälla. Uppgifterna om yrke är hämtade från lönestatistik och arbetsgivarenkäter. Indelningen är baserad på Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK). Från och med 2014 redovisas statistiken efter den nya yrkesnomenklaturen, Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 2012). Den är mer detaljerad och speglar dagens yrkesstruktur bättre än den tidigare yrkesnomenklaturen (SSYK 96) som den också ersätter. Till grund för SSYK 2012 ligger den internationella yrkesindelningen ISCO-08. Registret är inte heltäckande och det uppdateras inte fullt ut varje år. Det största bortfallet förekommer för enskilda företagare och för personer som nyligen kommit in på arbetsmarknaden. Detta innebär att det inte finns uppgifter om yrke för samtliga etablerade på arbetsmarknaden.

För vissa examensgrupper finns det ett eller ett fåtal yrken som de som tar ut en examen vanligtvis etablerar sig inom. Det förekommer också att utbildningar har olika inriktningar eller specialiseringar som är sammankopplade med ett specifikt yrke. Detta kan bero på att det finns en reglering av de formella kraven på att få verka inom yrket och krav på legitimation. Det förekommer inom flera professioner främst inom vård och omsorgsområdet, som läkare och sjuksköterskor. Det finns också grupper där kraven på en viss utbildning inte är formaliserade i legitimationsförfaranden, men där den professionella gruppen är sammankopplad med specifika utbildningar och yrken, som är fallet för exempelvis civilingenjörer. Lärare är ett exempel på en grupp som på senare år rört sig från den senare till den tidigare kategorin genom formaliserade krav på behörighet och legitimation.

Uppgifterna i detta avsnitt bör tolkas med viss försiktighet. Det saknas uppgifter i yrkesregistret för en andel av de examinerade. För läsåret 2014/15 saknas det uppgifter för 6 procent, vilket är i linje med hur stor andel av befolkningen som det i stort saknas uppgifter för. För enskilda examina kan bortfallet vara större än så, vilket är anledningen till att kategorin Utan uppgift redovisas i vissa tabeller.

Vilket yrke som blir vanligast speglar också vilken inriktning som är mest frekvent för respektive utbildning. Till exempel var inriktningen mot förskola och fritidsverksamhet störst bland dem som avlade en grundläraresexamen och den vanligaste yrkesgruppen blev också fritidspedagog. Dessutom varierar yrkesregistret i detaljeringsgrad mellan olika områden. Detta är bakgrunden till att det i redovisningen bara ingår de vanligaste yrkena för respektive examen, och att vi inte har gjort några heltäckande analyser av i hur stor omfattning de examinerade har hamnat inom "rätt" yrke. I de fall där det finns väldigt många yrken har vi gjort en bedömning av hur många som tas med i redovisningen.

Bara examina med mer än 50 examinerade redovisas.

Yrkesexaminerade är etablerade inom sitt område men de med generella examina finns i fler yrken

Av de som tog en yrkesexamen 2014/15 och var etablerade på arbetsmarknaden hade en majoritet yrken som var nära relaterade till examensinriktningen.

För generella examina med olika ämnesinriktningar var det inte lika lätt att identifiera en eller ett fåtal yrkesgrupper som var lika nära kopplade till utbildningen som för yrkesexamina. Individer med generella examina var istället mer spridda mellan yrkesgrupperna och fanns inom en bredare uppsättning yrken.

Nedan följer en genomgång av yrkesexamina och generella examina för respektive inriktning.

Pedagogik och lärarutbildning

Utbildningarna som leder till en yrkesexamen inom pedagogik och lärarutbildning har alla en tydlig koppling till specifika läraryrken, vilket också avspeglas i tabellen. Tydligast är det för de som avlagt en förskollärarexamen, där arbetade 92 procent som förskollärare ett år efter examen. För övriga lärarexamina finns det fler yrkesgrupper som matchar utbildningen, men vid en sammanslagning blir det en hög andel som fanns i ett matchande yrke. Ett exempel är speciallärarexamen, där 73 procent av de etablerade arbetade som speciallärare och specialpedagoger, 17 procent som grundskollärare och ytterligare 6 procent som gymnasielärare. Sammanlagt blir det 96 procent av de etablerade som återfinns i någon av dessa tre yrkesgrupper.

Tabell 12. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom pedagogik och lärarutbildning 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Förskollärarexamen	1 117		56		1 173	
Förskollärare	1 032	92	52	93	1 084	92
Grundlärarexamen	337		103		440	
Fritidspedagoger	179	53	70	68	249	57
Grundskollärare	129	38	27	26	156	35
Lärarexamen	3 386		1 186		4 572	
Grundskollärare	1 539	45	577	49	2 116	46
Förskollärare	965	28	51	4	1 016	22
Gymnasielärare	400	12	300	25	700	15
Speciallärarexamen	306		15		321	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	225	74	8	53	233	73
Grundskollärare	55	18	1	7	56	17
Gymnasielärare	16	5	3	20	19	6
Specialpedagogexamen	315		19		334	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	240	76	15	79	255	76
Yrkeslärarexamen	245		155		400	
Lärare i yrkesämnen	136	56	111	72	247	62
Gymnasielärare	50	37	16	10	66	17
Ämneslärarexamen	197		118		315	
Grundskollärare	88	45	50	42	138	44
Gymnasielärare	72	37	49	42	121	38

För de examinerade med en generell examen inom pedagogik och lärarutbildningen var kopplingen till yrke inte lika tydlig som för dem med yrkesexamina. För dem med en kandidatexamen var den vanligaste yrkesgruppen personal och HR-specialister, medan flest arbetade som speciallärare och specialpedagoger bland de etablerade med en magisterexamen.

Tabell 13. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom pedagogik och lärarutbildning 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kandidatexamen	361		65		426	
Personal- och HR-specialister	51	14	9	14	60	14
Arbetsförmedlare	27	7	5	8	32	8
Behandlings- assistenter och socialpedagoger m.fl.	17	5	4	6	21	5
Magisterexamen	142		28		170	
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	23	16	1	4	24	14
Grundskollärare	19	13	2	7	21	12
Gymnasielärare	13	9	5	18	18	11

Humaniora och konst

Det finns inga yrkesexamina med mer än 50 examinerade som faller inom inriktningen humaniora och konst.

För de generella examina saknas det uppgifter för en stor andel av de examinerade; för alla utom för högskoleexamen är kategorin Utan uppgift den vanligaste uppgiften. Det beror på att yrkesregistret inte har heltäckande uppgifter för enskilda företagare och en relativt hög andel av de som arbetar inom detta område gör det som egna företagare. Se också det tidigare avsnittet om yrkesställning.

Tabell 14. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom humaniora och konst 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Högskoleexamen	48		37		85	
Grundskollärare	6	13	1	3	7	8
Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister	5	10	2	5	7	8
Planerare och utredare m.fl.	4	8	2	5	6	7
Gymnasielärare	3	6	1	3	4	5
Kandidatexamen	535		276		811	
Utan uppgift	57	11	40	14	97	12
Grundskollärare	34	6	7	3	41	5
Planerare och utredare m.fl.	28	5	12	4	40	5
Präster	19	4	16	6	35	4
Magisterexamen totalt	152		60		212	
Utan uppgift	16	11	8	13	24	11
Gymnasielärare	18	12	4	7	22	10
Planerare och utredare m.fl.	10	7	7	12	17	8
Grundskollärare	10	7	4	7	14	7
Konstnärlig kandidatexamen	74		56		130	
Utan uppgift	13	18	17	30	30	23
Övriga designer och formgivare	12	16		0	12	9
Musiker, sångare och kompositörer	5	7	5	9	10	8
Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens	2	3	8	14	10	8
Konstnärlig masterexamen	42		32		74	
Utan uppgift	10	24	6	19	16	22
Musiker, sångare och kompositörer	3	7	6	19	9	12
Arkitekter m.fl.	5	12	1	3	6	8
Industridesigner	3	7	2	6	5	7

Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration

För de etablerade med en yrkesexamen inom detta område var det högst matchning, 92 procent, mellan examen och yrkesgrupp för psykologer.

De examinerade som avlagt en civilekonomexamen fanns inom en mängd yrken, bland annat som revisorer och redovisningsekonomer. Det speglar de olika inriktningarna som finns inom utbildningen. Även de som avlagt en juristexamen fanns inom en mängd yrken, bland annat så arbetade 14 procent som planerare och utredare m.fl.

Tabell 15. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina 1–1,5 år efter examen inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Civilekonomexamen	574		446		1 020	
Revisorer m.fl.	81	14	80	18	161	16
Redovisningsekonomer	71	12	51	11	122	12
Banktjänstemän	38	7	42	9	80	8
Ekonomiassistenter m.fl.	57	10	20	4	77	8
Övriga ekonomer	44	8	26	6	70	7
Juristexamen	715		462		1 177	
Övriga jurister	268	37	160	35	428	36
Affärs- och företagsjurister	102	14	85	18	187	16
Planerare och utredare m.fl.	109	15	57	12	166	14
Psykologexamen	352		118		470	
Psykologer	328	93	103	87	431	92
Psykoterapeutexamen	242		48		290	
Psykologer	69	29	11	23	80	28
Kuratorer	58	24	9	19	67	23
Psykoterapeuter	33	14	10	21	43	15

För de etablerade med en generell examen inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration var planerare och utredare den vanligaste yrkesgruppen för alla examenstyper. Till exempel arbetade 15 procent av de etablerade med en masterexamen inom den yrkesgruppen.

Tabell 16. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kandidatexamen	4 249		2 099		6 348	
Utan uppgift	369	9	214	10	583	9
Planerare och utredare m.fl.	305	7	133	6	438	7
Personal- och HR-specialister	261	6	61	3	322	5
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	229	5	59	3	288	5
Ekonomiassistenter m.fl.	164	4	63	3	227	4
Banktjänstemän	128	3	97	5	225	4
Arbetsförmedlare	155	4	54	3	209	3
Magisterexamen	963		750		1 713	
Planerare och utredare m.fl.	100	10	56	7	156	9
Utan uppgift	58	6	62	8	120	7
Revisorer m.fl.	47	5	44	6	91	5
Redovisningsekonomer	38	4	34	5	72	4
Banktjänstemän	35	4	32	4	67	4
Controller	28	3	27	4	55	3
Masterexamen	693		470		1 163	
Planerare och utredare m.fl.	98	14	78	17	176	15
Utan uppgift	44	6	39	8	83	7
Lednings- och organisationsutvecklare	48	7	33	7	81	7
Bibliotekarier och arkivarier	37	5	14	3	51	4
Finansanalytiker och investeringsrådgivare m.fl.	13	2	26	6	39	3
Marknadsanalytiker och marknadsförare m.fl.	20	3	17	4	37	3

Naturvetenskap, matematik och data

Det finns inga yrkesexamina som faller inom inriktningen naturvetenskap, matematik och data.

För dem med generella examina inom inriktningen var den största yrkesgruppen mjukvaru- och systemutvecklare m.fl. för alla examenstyper. För dem med en kandidatexamen arbetade till exempel 26 procent i den yrkesgruppen.

Tabell 17. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom naturvetenskap, matematik och data 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Högskoleexamen	30		73		103	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	2	7	17	23	19	18
Supporttekniker, IT		0	8	11	8	8
Kandidatexamen	498		725		1 223	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	73	15	240	33	313	26
Utan uppgift	45	9	96	13	141	12
Miljö- och hälsoskyddsinspektörer	39	8	18	2	57	5
Magisterexamen	153		193		346	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	9	6	42	22	51	15
Planerare och utredare m.fl.	15	10	6	3	21	6
Miljö- och hälsoskyddsinspektörer	6	4	8	4	14	4
Masterexamen	188		184		372	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	16	9	33	18	49	13
Planerare och utredare m.fl.	14	7	10	5	24	6

Teknik och tillverkning

För de etablerade med en yrkesexamen inom teknik och tillverkning hade de med en arkitektexamen relativt låg överensstämmelse med yrket, 62 procent arbetade som arkitekter m.fl. Samma förhållande rådde för de etablerade med en landskapsarkitektexamen; där arbetade sammanlagt 68 procent inom yrkesgrupperna landskapsarkitekt, planeringsarkitekt och arkitekt. För både etablerade med civilingenjörsexamina och högskoleingenjörsexamina var spridningen på yrken relativt stor. Det avspeglar dels att yrkesregistret har en ganska detaljerad indelning för tekniska yrken, dels vilken inriktning den examinerade har studerat inom utbildningen.

Tabell 18. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom teknik och tillverkning 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arkitektexamen	120		101		221	
Arkitekter m.fl.	74	62	63	62	137	62
Civilingenjörsexamen	1 041		2 293		3 334	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	79	8	386	17	465	14
Civilingenjörstrycken inom elektroteknik	69	7	262	11	331	10
Civilingenjörstrycken inom maskinteknik	73	7	159	7	232	7
Lednings- och organisationsutvecklare	66	6	127	6	193	6
Civilingenjörstrycken inom bygg och anläggning	58	6	113	5	171	5
Övriga civilingenjörstrycken	58	6	99	4	157	5
Högskoleingenjörsexamen	509		1 327		1 836	
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning	78	15	164	12	242	13
Civilingenjörstrycken inom bygg och anläggning	34	7	98	7	132	7
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	15	3	105	8	120	7
Civilingenjörstrycken inom elektroteknik	25	5	83	6	108	6
Ingenjörer och tekniker inom maskinteknik	26	5	73	6	99	5
Civilingenjörstrycken inom maskinteknik	26	5	70	5	96	5
Landskapsarkitektexamen	87		24		111	
Landskapsarkitekter	19	22	10	42	29	26
Planeringsarkitekter m.fl.	23	26	4	17	27	24
Arkitekter m.fl.	14	16	6	25	20	18

För de etablerade med en generell examen inom teknik och tillverkning var det en relativt hög andel som saknade yrkesuppgift. För de etablerade med en högskoleexamen var den vanligaste yrkesgruppen drifttekniker vid värme- och vattenverk. För alla examenstyper var mjukvaru- och systemutvecklare en vanlig yrkesgrupp.

Tabell 19. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom teknik och tillverkning 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Högskoleexamen	117		276		393	
Utan uppgift	13	11	27	10	40	10
Drifttekniker vid värme- och vattenverk	6	5	16	6	22	6
Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik	5	4	15	5	20	5
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	5	4	15	5	20	5
Kandidatexamen	212		329		541	
Utan uppgift	23	11	34	10	57	11
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	4	2	24	7	28	5
Planeringsarkitekter m.fl.	13	6	12	4	25	5
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning	15	7	8	2	23	4
Magisterexamen	82		160		242	
Utan uppgift	10	12	9	6	19	8
Planeringsarkitekter m.fl.	10	12	8	5	18	7
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	3	4	13	8	16	7
Masterexamen	178		356		534	
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	19	11	50	14	69	13
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	14	8	45	13	59	11
Civilingenjörsyrken inom maskinteknik	10	6	29	8	39	7
Utan uppgift	9	5	27	8	36	7

Lant- och skogsbruk samt djursjukvård

För de examinerade med en yrkesexamen inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård fanns den tydligaste kopplingen mellan utbildning och yrke för veterinärer. Av dem som tagit en veterinärexamen och var etablerade arbetade 89 procent som veterinärer. Andelen var hela 100 procent för männen, men det var å andra sidan bara sju män. För dem som var etablerade efter att ha avlagt en jägmästarexamen var den vanligaste yrkesgruppen specialister och rådgivare inom skogsbruk.

De vanligaste yrkesområdena för agronomer var planerare och utredare samt specialister och rådgivare inom lantbruk.

Tabell 20. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Agronomexamen	59		19		78	
Planerare och utredare m.fl.	12	20	1	5	13	17
Specialister och rådgivare inom lantbruk m.m.	6	10	5	26	11	14
Jägmästarexamen	18		33		51	
Specialister och rådgivare inom skogsbruk	6	33	6	18	12	24
Inköpare och upphandlare			9	27	9	18
Veterinärexamen	63		7		70	
Veterinärer	55	87	7	100	62	89

För de med en kandidatexamen var djurskötare den vanligaste yrkesgruppen, 45 procent av samtliga examinerade som var etablerade arbetade som det. Här fanns en betydande skillnad mellan kvinnor och män: 57 procent av kvinnorna arbetade i den yrkesgruppen men ingen av männen (som dock bara var 14 stycken).

Tabell 21. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom lant- och skogsbruk samt djursjukvård 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kandidatexamen	53		14		67	
Djursjukskötare m.fl.	30	57		0	30	45
Utan uppgift	3	6	4	29	7	10

Hälso- och sjukvård samt social omsorg

Det finns en mängd olika yrkesexamina inom inriktningen hälso- och sjukvård samt social omsorg, och de flesta av dem har en hög överensstämmelse mellan utbildning och yrke. Flest examinerade hade avlagt en sjuksköterskeexamen eller specialistsjuksköterskeexamen. För de etablerade med en sjuksköterskeexamen arbetade 85 procent som grundutbildade sjuksköterskor, medan ytterligare 10 procent arbetade som antingen geriatriksjuksköterskor eller psykiatrisjuksköterskor.

För specialistsjuksköterskor var bilden mera splittrad, men det beror på att den utbildningen är indelad i olika inriktningar som alla syftar till ett specifikt yrke. 13 procent av de etablerade arbetade som grundutbildade sjuksköterskor, vilket inte är en tjänst som specialistsjuksköterska.

Högst överensstämmelse med ett specifikt yrke var det för de med en röntgensjuksköterskeexamen: där arbetade 97 procent av de etablerade som röntgensjuksköterskor. Även bland dem som avlagt en tandläkarexamen och en biomedicinsk analytikerexamen var det stor överensstämmelse med ett yrke. 94 procent i vardera gruppen arbetade inom det matchande yrket.

Tabell 22. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Apotekarexamen	116		38		154	
Apotekare	52	45	19	50	71	46
Receptarier	19	16	6	16	25	16
Chefer inom övrig servicenäring, nivå 2	11	9	5	13	16	10
Arbets terapeutexamen	294		46		340	
Arbets terapeuter	261	89	42	91	303	89
Audionomexamen	34		16		50	
Audionomer och logoped	30	88	15	94	45	90
Barnmorskeexamen	238				238	
Barnmorskor	217	91			217	91
Biomedicinsk analytikerexamen	238		54		292	
Biomedicinska analytiker m.fl.	224	94	50	93	274	94
Dietistexamen	63		7		70	
Dietister	55	87	6	86	61	87
Fysioterapeutexamen	109		42		151	
Sjukgymnaster	93	85	36	86	129	85
Logopedexamen	105		8		113	
Audionomer och logoped	97	92	7	88	104	92
Läkarexamen	597		464		1 061	
AT-läkare	475	80	381	82	856	81
Övriga läkare	67	11	45	10	112	11
Receptarieexamen	128		13		141	
Apotekare	54	42	6	46	60	43
Receptarier	47	37	3	23	50	35
Röntgensjuksköterskeexamen	126		26		152	
Röntgensjuksköterskor	122	97	26	100	148	97
Sjuksköterskeexamen	2 861		450		3 311	
Grundutbildade sjuksköterskor	2 421	85	380	84	2 801	85
Geriatrisksjuksköterskor	244	9	21	5	265	8
Psykiatrisjuksköterskor	46	2	7	2	53	2
Socionomexamen	1 656		249		1 905	
Socialekreterare	979	59	124	50	1 103	58
Biståndsbedömare m.fl.	224	14	17	7	241	13
Kuratorer	126	8	13	5	139	7
Specialistsjuksköterskeexamen	1 630		306		1 936	
Distriktssköterskor	363	22	11	4	374	19
Grundutbildade sjuksköterskor	229	14	23	8	252	13
Ambulanssjuksköterskor m.fl.	81	5	110	36	191	10
Studie- och yrkesvägledarexamen	149		31		180	
Studie- och yrkesvägledare	110	74	16	52	126	70
Arbetsförmedlare	10	7	8	26	18	10
Tandhygienistexamen	115		5		120	
Tandhygienister	99	86	4	80	103	86
Tandläkarexamen	146		92		238	
Tandläkare	138	95	85	92	223	94

För de etablerade med en generell examen inom hälso- och sjukvård samt social omsorg kan så kallade dubbelexamina påverka resultatet. Till exempel var det 9 procent av de etablerade med en kandidatexamen som arbetade som grundutbildade sjuksköterskor. De har med största sannolikhet en yrkesexamen som sjuksköterska också, eftersom det yrket kräver det. Ett annat exempel är de 13 procent av de etablerade med en masterexamen som arbetar som tandläkare. De har sannolikt en tandläkarexamen sedan tidigare.

Tabell 23. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Högskoleexamen	66		12		78	
Vårdare, boendestödjare	14	21	1	8	15	19
Behandlingsassistenter och socialpedagoger m.fl.	9	14	1	8	10	13
Kandidatexamen	1 093		181		1 274	
Sjukgymnaster	204	19	78	43	282	22
Grundutbildade sjuksköterskor	103	9	14	8	117	9
Socialsekreterare	100	9	7	4	107	8
Magisterexamen	523		86		609	
Sjukgymnaster	76	15	11	13	87	14
Grundutbildade sjuksköterskor	47	9	1	1	48	8
Masterexamen	199		40		239	
Tandläkare	17	9	13	33	30	13
Sjukgymnaster	21	11			21	9

Tjänster

Inom tjänster var det bara en yrkesexamen, officersexamen, med tillräckligt många examinerade för att ingå i detta avsnitt. För de examinerade som avlagt en officersexamen och var etablerade fanns 29 procent inom yrkesgruppen förvaltnings- och platschefer, medan 18 procent var officerare. Det var få kvinnor som tog en officersexamen.

Tabell 24. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom tjänster 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Officersexamen	11		54		65	
Förvaltnings- och planeringschefer	4	36	15	28	19	29
Officerare	3	27	9	17	12	18
Soldater m.fl.	2	18	7	13	9	14

För de etablerade med en kandidatexamen inom inriktningen är det stor spridning på yrkesgrupperna. Vanligast var ett arbete som miljö- och hälsoskyddsinspektör: 7 procent arbetade inom den yrkesgruppen.

Tabell 25. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med generella examina inom tjänster 1–1,5 år efter examen. Examinerade 2014/15.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kandidatexamen	292		137		429	
Utan uppgift	23	8	12	9	35	8
Miljö- och hälsoskyddsinspektörer	25	9	3	2	28	7
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	17	6	2	1	19	4
Arbetsförmedlare	12	4	4	3	16	4
Personal- och HR-specialister	14	5	2	1	16	4
Magisterexamen	54		60		114	
Sjukgymnaster	12	22	10	17	22	19
Utan uppgift	9	17	7	12	16	14
Förvaltnings- och planeringschefer	1	2	16	27	17	15

Byter man yrke efter några år?

För att se om de examinerade stannar kvar i de yrken de först etablerar sig inom har även en uppföljning gjorts på lite längre tid för de största vårdutbildningarna och lärarutbildningarna, se tabell 26 och 27.

Uppföljningen har gjorts för dem som examinerades läsåret 2012/13, eftersom det inte gått tillräckligt lång tid för övriga examensårgångar.

Vårdutbildade kvar inom samma yrke

För de flesta av vårdutbildningarna var det inte någon större skillnad om uppföljningen gjordes 1–1,5 år eller 3–3,5 år efter examen: andelen etablerade var relativt konstant i respektive yrke. För de flesta av utbildningarna hade det också skett en ökning, exempelvis ökade andelen som arbetade som barnmorskor med 5 procentenheter och andelen tandläkare med 11 procentenheter.

När det gäller de examinerade som var etablerade efter att ha tagit en läkarexamen var andelen som arbetade som AT-läkare 74 procent 1–1,5 år efter examen. När det hade gått 3–3,5 år efter examen hade den siffran sjunkit till 22 procent och i stället arbetade 58 procent som ST-läkare och 22 procent som övriga läkare.

Tabell 26. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg 1–1,5 och 3–3,5 år efter examen. Examinerade 2012/13.

		Kvinnor	Män	Totalt
Arbets terapeutexamen				
Arbets terapeuter	1–1,5 år	83	78	83
	3–3,5 år	85	78	84
Barnmorskeexamen				
Barnmorskor	1–1,5 år	86	..	86
	3–3,5 år	91	..	91
Biomedicinsk analytikerexamen				
Biomedicinska analytiker m.fl.	1–1,5 år	91	94	92
	3–3,5 år	95	92	95
Läkarexamen				
AT-läkare	1–1,5 år	70	77	74
	3–3,5 år	21	13	17
Övriga läkare	1–1,5 år	7	11	9
	3–3,5 år	20	24	22
ST-läkare	1–1,5 år	1	2	2
	3–3,5 år	55	61	58
Sjuksköterskeexamen				
Grundutbildade sjuksköterskor	1–1,5 år	74	75	74
	3–3,5 år	72	62	70
Geriatrisksjuksköterskor	1–1,5 år	8	6	8
	3–3,5 år	12	7	11
Psykiatrisjuksköterskor	1–1,5 år	1	3	2
	3–3,5 år	3	5	3
Socionomexamen				
Socialsekreterare	1–1,5 år	47	43	46
	3–3,5 år	52	42	51
Biståndsbedömare m.fl.	1–1,5 år	13	7	12
	3–3,5 år	11	5	10
Kuratorer	1–1,5 år	7	10	7
	3–3,5 år	10	11	10
Behandlingsassistenter och socialpedagoger m.fl.	1–1,5 år	6	8	6
	3–3,5 år	5	10	6
Specialistsjuksköterskeexamen				
Distriktssköterskor	1–1,5 år	24	3	21
	3–3,5 år	26	5	22
Ambulanssjuksköterskor m.fl.	1–1,5 år	5	30	9
	3–3,5 år	5	29	9
Grundutbildade sjuksköterskor	1–1,5 år	9	5	9
	3–3,5 år	9	7	9
Tandläkarexamen				
Tandläkare	1–1,5 år	83	88	85
	3–3,5 år	98	94	96

Inom vårdutbildningarna verkar alltså de examinerade stanna kvar inom sitt yrke, åtminstone de första åren efter examen.

Inte heller de examinerade från lärarutbildningar hade bytt

Lärarutbildningen förändrades under perioden den här uppföljningen avser och därmed går det inte att följa upp alla examensformer för lärarutbildningarna, se mer under kapitlet Examinerade på grundnivå och avancerad nivå – en översikt.

För de lärarutbildningar som det är möjligt att följa upp är resultatet liknande som för vårdutbildningarna: det var inte så stora andelar av de examinerade som bytt yrke.

När det gäller de etablerade som tagit en lärarexamen arbetade 32 procent som grundskollärare efter 1–1,5 år och 38 procent efter 3–3,5 år. För de etablerade med en speciallärarexamen ökade andelen som arbetade som speciallärare och specialpedagoger från 74 procent efter 1–1,5 år till 80 procent efter 3–3,5 år.

Tabell 27. Vanligaste yrkesgrupp för etablerade med yrkesexamina pedagogik och lärarutbildning 1–1,5 och 3–3,5 år efter examen. Examinerade 2012/13.

		Kvinnor	Män	Totalt
Lärarexamen				
Förskollärare	1–1,5 år	40	9	34
	3–3,5 år	40	7	33
Grundskollärare	1–1,5 år	30	39	32
	3–3,5 år	37	42	38
Gymnasielärare	1–1,5 år	7	19	9
	3–3,5 år	8	22	11
Fritidspedagoger	1–1,5 år	4	7	5
	3–3,5 år	4	6	4
Speciallärarexamen				
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	1–1,5 år	74	70	74
	3–3,5 år	80	73	80
Grundskollärare	1–1,5 år	17	10	17
	3–3,5 år	13	0	12
Specialpedagogexamen				
Speciallärare och specialpedagoger m.fl.	1–1,5 år	71	77	72
	3–3,5 år	73	71	73
Grundskollärare	1–1,5 år	10	3	9
	3–3,5 år	8	10	8
Yrkeslärarexamen				
Lärare i yrkesämnen	1–1,5 år	57	80	66
	3–3,5 år	55	74	63

Hur gick det för studenterna utan examen?

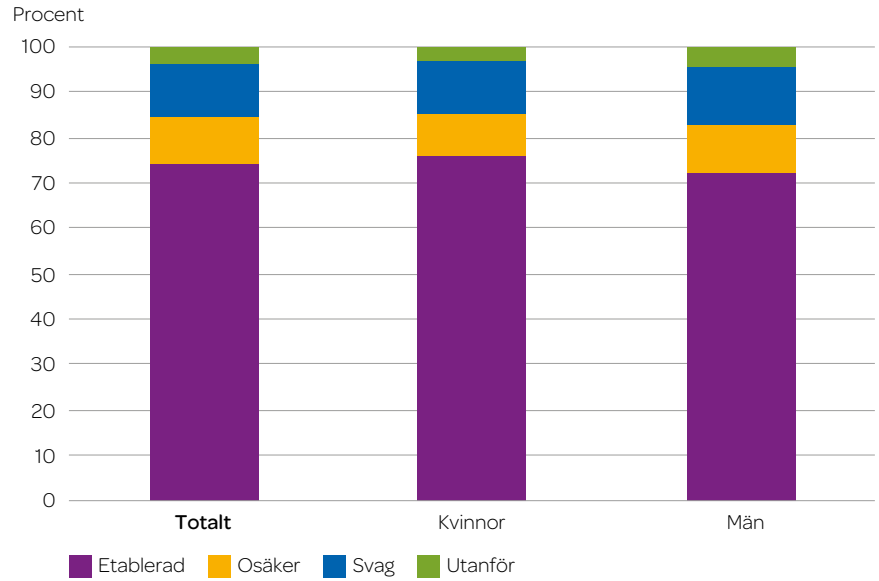
Ett antal studenter påbörjar en utbildning men tar aldrig någon examen. Till detta kan det finnas olika anledningar. En del får jobb innan deras studier är klara och andra tar inte ut sitt examensbevis trots att de är klara med alla kurser som krävs. Det kan också bero på att studenterna inte klarar av en utbildning, utan i stället väljer att avbryta sina studier. Hur går det då på arbetsmarknaden för de studenter som inte har avlagt examen?

Här följer en redovisning av etableringen på arbetsmarknaden för dessa studenter. Gruppen som följs upp är personer som har registrerats på ett generellt program eller ett yrkesexamensprogram och som inte har avlagt examen, men har tagit så många poäng att de i stort sett är klara med sina studier. För att räknas till gruppen som inte är examinerade ska en student ha tagit minst 75 procent av poängen som krävs för en examen. Uppföljningen görs år 2016. Hur populationen har avgränsats finns närmare beskrivet under rubriken Studenter som inte tagit examen i bilaga 1 *Hur mäts etablering?*

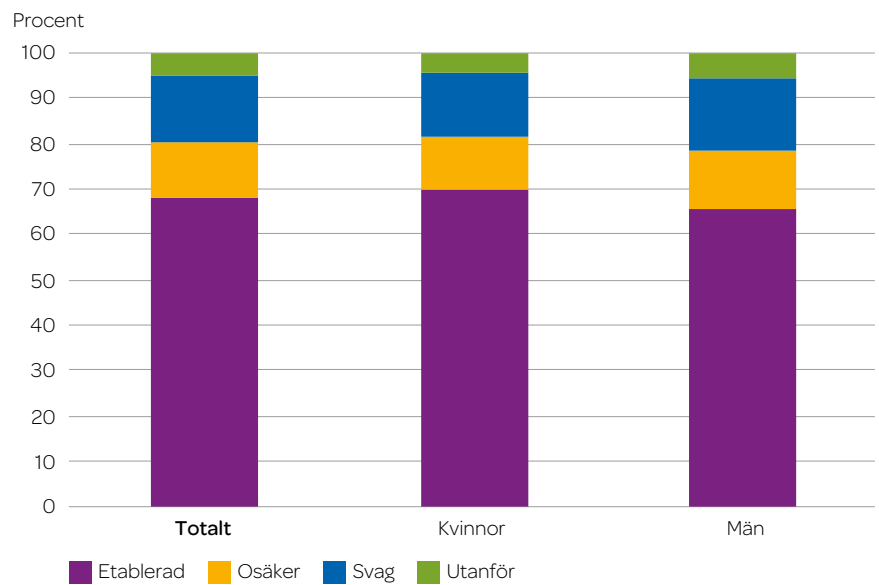
Lägre andel etablerade för dem utan examen

Resultaten visar att etableringen på arbetsmarknaden var 66 procent bland kvinnorna respektive 68 procent bland männen utan examen. Det innebär att etableringen bland personer som inte har examinerats var betydligt lägre än för personer som har en examen från högskola i Sverige. För examinerade var etableringen 84 procent bland kvinnor och män, vilket är en skillnad på omkring 17 procentenheter jämfört med dem utan examen.

För personer som hade studerat på ett yrkesexamensprogram men som inte avlagt examen var etableringen högre jämfört med dem som studerat på ett generellt program, se figur 19 och 20. Det var också en större skillnad bland männen än bland kvinnorna. För män var skillnaden 10 procentenheter, jämfört med 7 procentenheter för kvinnor.

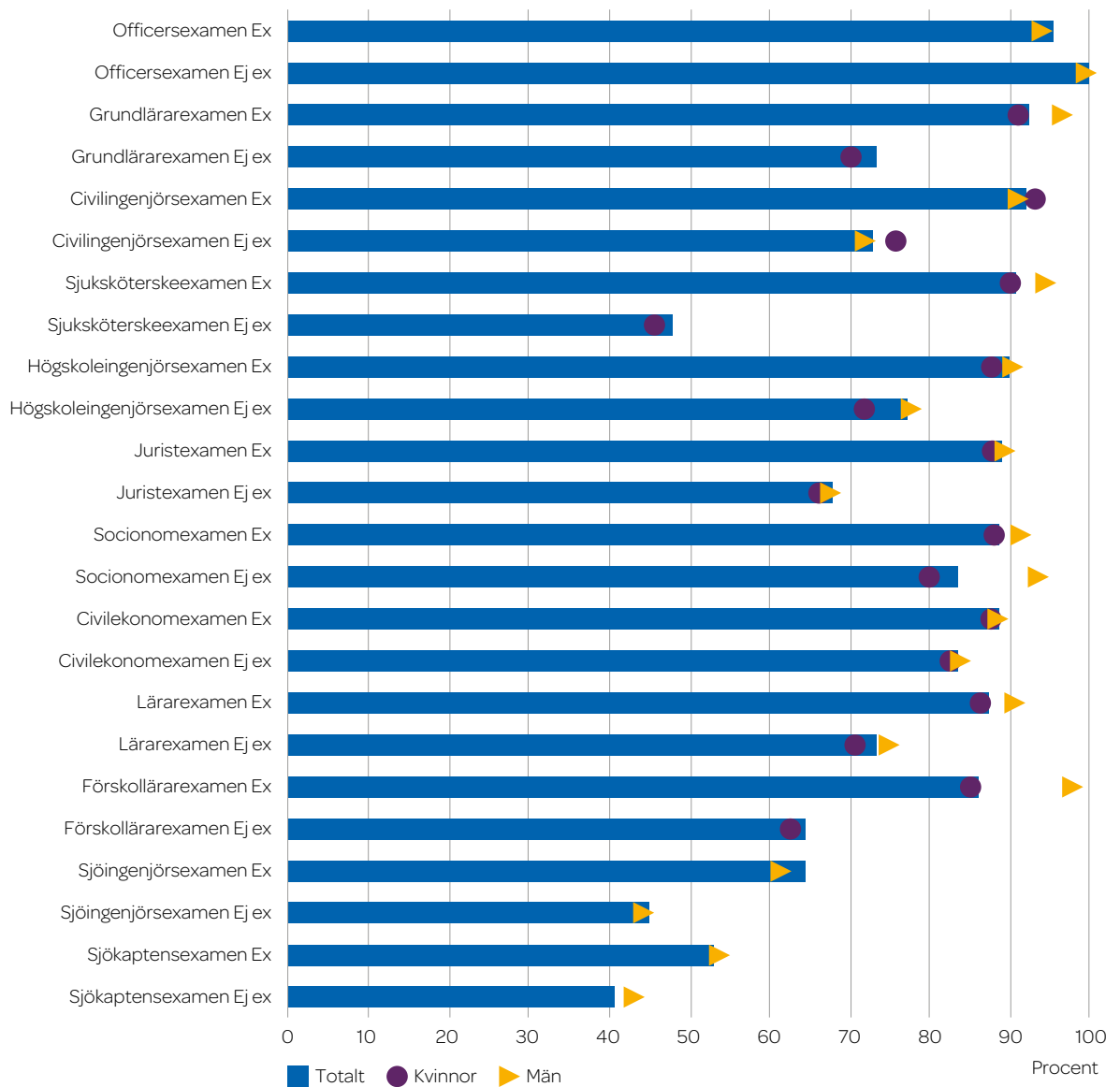
Figur 19. Andelen etablerade bland personer på yrkesexamensprogram som inte tagit examen 2016.

Figur 20. Andelen etablerade bland personer på generella program som inte tagit examen 2016.

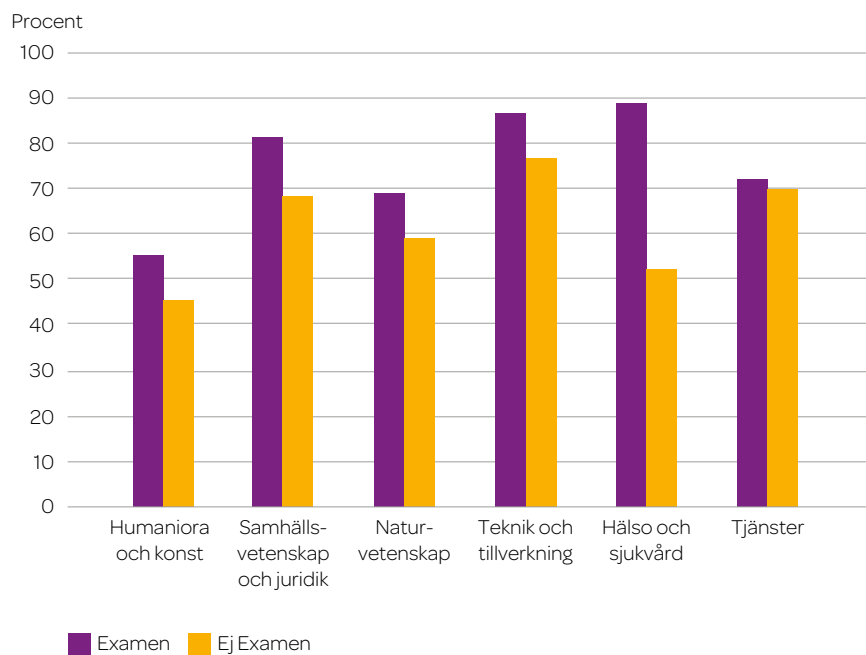
Högre andelar etablerade för examinerade på yrkesprogram

För yrkesprogrammen visar en jämförelse att personer med examen på ett yrkesprogram har genomgående högre etableringsandelar jämfört med dem som inte avlagt examen. Det finns ett undantag och det är officersutbildningen, där är etableringen högre bland de som inte tagit examen. Alla program med minst 20 personer i nämnaren har tagits med.

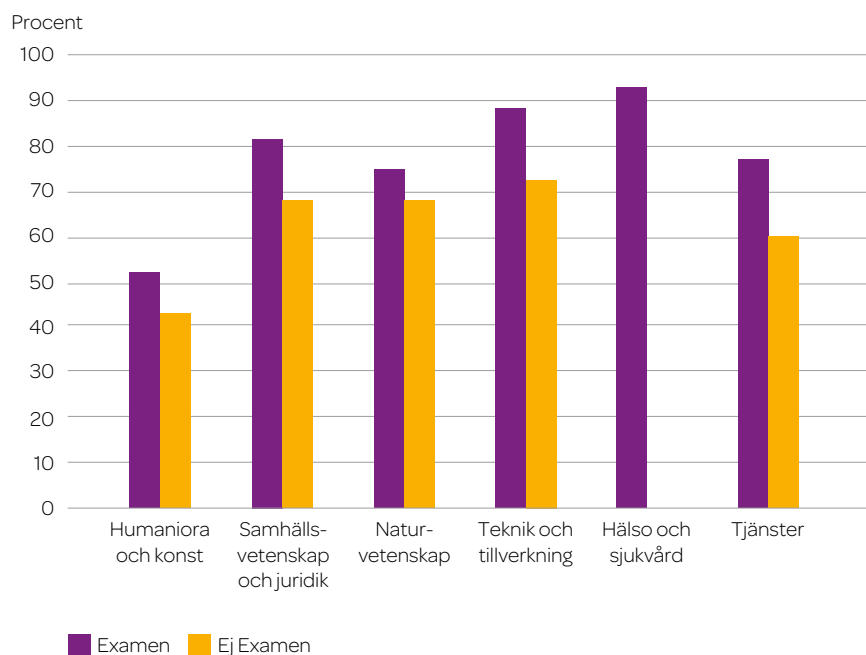
Figur 21. Andelen etablerade bland personer med examen respektive ej examen 2016 på de största yrkesprogrammen. Sorterad efter högst etableringsgrad för dem med examen.

För utbildningar som leder till generell examen har studenter med examen högre andelar etablerade än de utan examen. Den största skillnaden för kvinnor fanns inom hälso- och sjukvård.

Figur 22. Andelen etablerade bland personer med examen respektive ej examen 2016 efter huvudinriktning. Kvinnor.

För män fanns de största skillnaderna inom teknik och tillverkning samt tjänster.

Figur 23. Andelen etablerade bland personer med examen respektive ej examen 2016 efter huvudinriktning. Män.

Några avslutande reflektioner

Frågor om kompetensförsörjning diskuteras alltmer, både i Sverige och internationellt. Ett sätt att visa balansen mellan tillgång och efterfrågan på olika högskolegrupper på arbetsmarknaden är att mäta etableringen för examinerade.

Resultaten i den här rapporten visar att en majoritet av de examinerade hade en relativt lätt övergång till arbetsmarknaden. En hög andel var etablerade en kort tid efter examen, även om det fanns variationer mellan olika examina och inriktningar. Samtidigt hade en majoritet av de som avlagt en yrkesexamen ett yrke som var nära relaterat till examensinriktningen. För dem som studerat men inte tagit någon examen var etableringen klart lägre. Högskolan verkar alltså erbjuda de studerande en säker väg till anställning.

Däremot förefaller högskolans uppdrag att svara mot arbetsmarknadens behov vara svårare att uppfylla. Varningar om att antalet utbildade inte räcker till för att fylla arbetsmarknadens behov ökar, speciellt inom offentlig sektor. UKÄ och Socialstyrelsen har i ett gemensamt regeringsuppdrag beskrivit och analyserat kompetensbehovet i hälso- och sjukvården.⁸ I uppdraget ingick att förbättra statistiken inom området. Regeringen har också, i enlighet med rapportens förslag, fattat beslut om att inrätta ett nationellt vårdkompetensråd. I ett annat uppdrag⁹ föreslår vi att lärosätena ska samverka, både med externa parter och med varandra, när det gäller dimensioneringen av utbildningar på grundnivå och avancerad nivå. Nyligen har också Universitetskanslersämbetet fått i uppdrag att tillsammans med Tillväxtverket analysera kompetensförsörjningen av digital spetskompetens.¹⁰

Det verkar således som att efterfrågan på mer underlag ökar. UKÄ planerar därför att göra tätare uppföljningar och att under våren 2020 publicera tabeller på webben som visar etableringen på arbetsmarknaden under 2018 bland examinerade läsåret 2016/17.

⁸ UKÄ och Socialstyrelsen (2019) *Framtidens vårdkompetens. Stärkt samverkan för att möta hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjningsbehov.*

⁹ UKÄ (2018) *Samverkan om dimensionering inom utbildning*, 2018:4.

¹⁰ Infrastrukturdepartementet (2019) *Uppdrag att samverka kring kompetensförsörjningen av digital spetskompetens.*

Referenser

Infrastrukturdepartementet (2019). *Uppdrag att samverka kring kompetensförsörjningen av digital spetskompetens*.
Diarienummer: I2019/01963/D.

UKÄ (2018). *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden*.
Rapport 2018:1.

UKÄ (2015). *Etablering på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013*.
Rapport 2015:26.

UKÄ (2018). *Samverkan om dimensionering inom utbildning*.
Rapport 2018:4.

UKÄ och Socialstyrelsen (2019). *Framtidens vårdkompetens –Stärkt samverkan för att möta hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjningsbehov*. 2019:16.

SCB (2011). *Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken*.
2011:4.

SCB (2017). *Arbetskraftsundersökningarna*.

SCB (2017). *Trender och prognoser 2017*.

SCB (2000). *Standard för svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000)*.

Lagar och förordningar

Förordning (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet.

Högskoleförordning (1993:100).

Bilaga 1

Hur mäts etablering?

Det här kapitlet innehåller en detaljerad genomgång av hur statistiken är framtagen, en känslighetsanalys av etableringsmättet och en läsanvisning.

I vår undersökning mäts etableringen på arbetsmarknaden för dem som har examinerats på grundnivå och avancerad nivå i Sverige läsåren 2012/13–2014/15. Uppföljningen sker i de flesta fall 1–1,5 år efter examen för alla läsåren.

Grunden till vår uppföljning består av SCB:s longitudinella integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA). Där finns uppgifter om samtliga individer som var folkbokförda i Sverige respektive år, bland annat födelseregion, sysselsättning, inkomster och yrke.

Krav för att räknas som etablerad

För att definieras som etablerad på arbetsmarknaden krävs att individen uppfyller samtliga av följande kriterier:

- Personen är sysselsatt i november månad det aktuella uppföljningsåret enligt den definition som Statistiska centralbyrån (SCB) använder i sysselsättningsregistret.
- Den sammanräknade arbetsinkomsten under året ska överstiga 230 200 kronor (år 2016).
- Det ska inte finnas några händelser som visar perioder av arbetslöshet (på heltid eller deltid) eller att personen har varit föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Den definition av etablerad som används här är på många sätt snäv. Det är flera villkor som måste vara uppfyllda under uppföljningsåret för att en person ska räknas som etablerad, och definitionen avser därmed relativt väl etablerade individer. Individer som tillhör gruppen etablerade har haft en förhållandevis smidig övergång från utbildning till arbetsliv.

Flera olika datakällor har använts för att klassificera ställningen på arbetsmarknaden eller för att fastställa om de examinerade fanns kvar till förfogande på den svenska arbetsmarknaden. Huvudkällan för att klassificera ställningen på arbetsmarknaden har varit inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, de standardiserade räkenskapsutdragen, sociala transfereringar från Försäkringskassan och studieersättningar från Centrala studiestödsnämnden. Uppgifter om sysselsättning har hämtats från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik.

Arbetsförmedlingarnas uppgifter om registrerade arbetssökande har använts som information om arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Antalet avlagda examina från grundläggande högskoleutbildning, samt uppgifter om fortsatta studier bland annat i forskarutbildningen, har hämtats från SCB:s universitets- och högskoleregister.

De flesta av de ovan nämnda uppgifterna finns samlade i SCB:s databas Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA). Huvudsyftet med LISA är att samla information från flera olika register inom det breda området utbildning, sysselsättning och inkomster. Sammankopplingen av flera olika register underlättar användandet av den information som finns. Med hjälp av LISA kan vi bland annat få information om olika gruppers inträde och utträde från arbetsmarknaden, olika gruppers ställning på och utanför arbetsmarknaden samt uppgifter om yrke och avkastning på utbildning. LISA omfattade vid rapportens framtagande uppgifter för perioden 1990–2016. Varje år utökas databasen med ytterligare en årgång. Populationen i databasen utgörs av alla som är 16 år och äldre och som är folkbokförda i Sverige den 31 december aktuellt år. En utförligare beskrivning av databasen finns i Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken 2011:4, SCB.

För personer som var etablerade på arbetsmarknaden redovisas uppgifter om yrkesgrupp. Uppgifterna kommer från den största förvärvskällan under respektive år. Om det inte fanns någon yrkesuppgift från största förvärvskällan, men i stället en yrkesuppgift från det huvudsakliga arbetsstället i november det aktuella året, har novemberuppgiften använts i redovisningen. För personer som saknade uppgift om yrke under det aktuella året redovisas inte någon uppgift om yrkesgrupp.

Inkomstgränser för att definiera olika ställning på arbetsmarknaden har justerats för de olika åren. Den genomsnittliga löneförändringen på arbetsmarknaden används som uppräkningsfaktor för nästkommande uppföljningsår.

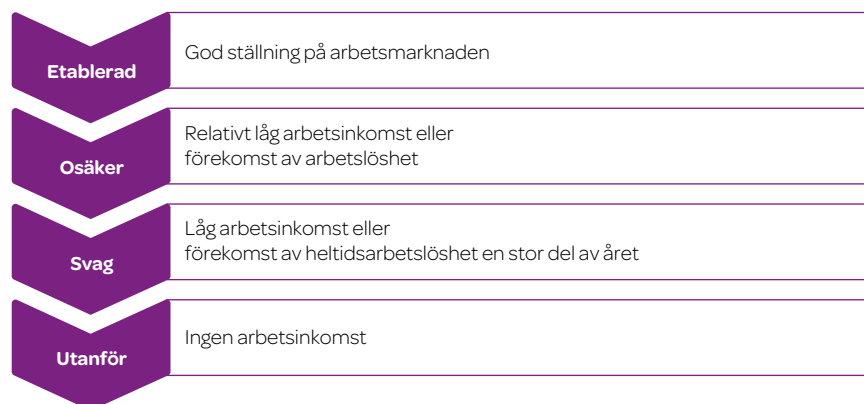
I tabellerna med yrkesuppgifter har magisterexamen, magisterexamen från 2007 och tidigare samt magisterexamen med ämnesbredd slagits samman till en kategori.

Uppgifter om antal i rapporten är avrundade till närmsta tiotal, om inget annat anges. Observera att det i vissa fall leder till att summeringen för totalraden avviker. Andelsuppgifter är avrundade till heltal.

Grupper om mindre än 20 individer i nämnaren redovisas inte.

Arbetsmarknadsställning

Vi delar in personerna som ingår i uppföljningen i fyra kategorier utifrån vilken ställning de har på arbetsmarknaden.

Dessa fyra kategorier har inkluderats i analysen (och utgör nämnaren i andelsberäkningen). Andelen etablerade beräknas genom att antalet etablerade divideras med summan av antalet etablerade, antalet med osäker ställning, antalet med svag ställning och antalet som var utanför arbetsmarknaden.

Etablerad på arbetsmarknaden

- Individen har varit sysselsatt i november månad det aktuella året enligt den definition som SCB använder i sysselsättningsregistret. Den sammanräknade arbetsinkomsten ska överstiga 230 200 kronor år 2016. Arbetsinkomsten har räknats upp med den genomsnittliga takten på löneökningarna för varje år sedan 1996, vilket är det första året som ingår i beräkningen av etableringen av examinerade på grundnivå och avancerad nivå.
- Det finns inga händelser som påvisar förekomst av arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning. Arbetslösheten kan vara på hel- eller deltid och gäller även arbetssökande med tillfällig timanställning.
- Individen definieras inte som studerande eller utanför populationen.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomsten var i intervallet 194 800–230 200 kronor.
- Individen har en lägre arbetsinkomst än 194 800 kronor, men är att betrakta som företagare, det vill säga har inkomst från aktiv näringsverksamhet.
- Arbetsinkomsten överstiger 230 200 kronor, men det förekommer arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder under året.
- Arbetsinkomsten överstiger 230 200 kronor, men individen uppfyller inte kriteriet "sysselsatt i november månad".
- Individen definieras inte som studerande eller utanför populationen.

Svag ställning på arbetsmarknaden

- Arbetsinkomsten var i intervallet 1–194 800 kronor. I denna grupp kommer arbetsinkomsten enbart från anställning.
- Arbetsinkomsten överstiger 194 800 kronor, men det finns förekomst av arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 270 dagar under året.
- Individen definieras inte som studerande eller utanför populationen.

Utanför arbetsmarknaden

- Det saknas inkomst från förvärvsarbete under det aktuella året.
- Individen definieras inte som studerande eller utanför populationen.

Två grupper ingår inte i beräkningarna: studerande och utanför populationen.

Studerande

Studerande ingår inte i beräkningen för de redovisningar som avser andel etablerade eller andelar med osäker- eller svag ställning/utanför arbetsmarknaden.

Som studerande räknas en individ om följande kriterier är uppfyllda:

- Individen har under det aktuella året varit registrerad i högskolans forskarutbildning.
- Individen har under det aktuella året varit registrerad i högskolans utbildning på grundnivå eller avancerad nivå samtidigt som studiestöd mottagits.
- Individen har inte varit registrerad i någon högskoleutbildning, men tagit emot minst 2 000 kronor i studiestöd.

Utanför populationen

Gruppen utanför populationen ingår inte i beräkningen för de redovisningar som avser andelen etablerade eller andelar med osäker eller svag ställning/utanför arbetsmarknaden. Till gruppen utanför populationen hamnar de som har flyttat från Sverige till något annat land. En del av dessa har inte fått detta registrerat i folkbokföringen.

Till utanför populationen räknas en individ om följande kriterier är uppfyllda:

- Individen var inte folkbokförd i Sverige den 31 december under det aktuella året.
- Individen var inte folkbokförd i Sverige den 31 december året efter det aktuella året. Detta gäller enbart dem som inte tillhörde gruppen etablerade under det aktuella året.
- Individen saknar helt inkomster i Sverige under det aktuella året. Den disponibla inkomsten var 0 kronor.

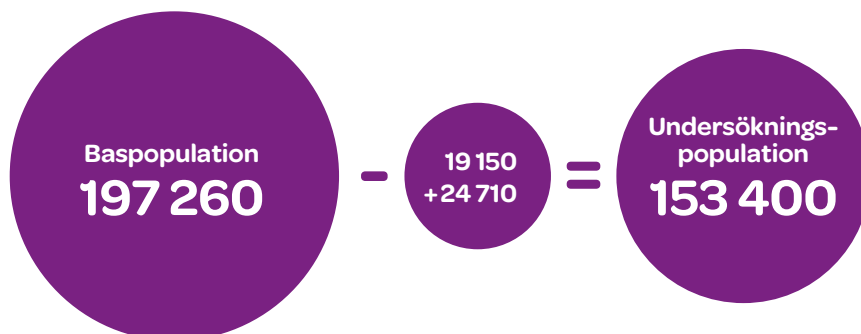
Populationen

Studenter med examen

Totalt var det 197 260 individer som avlade en examen på grundnivå eller avancerad nivå under perioden 2012/13–2014/15 och av dessa var 63 procent kvinnor och 37 procent män. Alla dessa individer ingår inte i undersökningspopulationen, utan vi har exkluderat två grupper.

Den första gruppen som har exkluderas är individer som inte längre ingick i den svenska befolkningen i december under uppföljningsåret och därmed inte återfinns i de register som den här studien baseras på. Det finns flera orsaker till att de inte återfinns. De kan ha flyttat till ett annat land, avlidit eller så saknar de registrerad disponibel inkomst under det uppföljningsåret, men fanns i populationen under samma år. Den sistnämnda gruppen kan också ha flyttat till ett annat land utan att detta har anmälts till Skatteverket. Under perioden 2012–2015 bestod denna grupp av 19 150 personer. Den andra gruppen som inte ingår i undersökningspopulationen är individer som studerar och därmed inte ingår i beräkningarna. Den gruppen var 24 710 personer under perioden. Baspopulationen minskas därmed med 43 860 personer (22 procent) till en slutlig undersökningspopulation på 153 400.

Definition av populationen:

Studenter som inte tagit examen

Populationen studenter som inte tagit examen kan definieras på många olika vis. I denna rapport har vi använt följande definition:

1. Den senaste terminen med avklarade högskolepoäng omfattande mer än 7,5 högskolepoäng räknas som "examenstermin". Därefter har de inte tagit mer än 7,5 högskolepoäng någon termin.
2. Fram till och med "examenstermin" ska de ha tagit minst 75 procent av nominell poäng på ett yrkesexamensprogram eller 75 procent av 180 högskolepoäng på övriga studier med viss inriktning på SUN-inriktning 1 – siffernivå.

3. I de fall de har mer än ett program/inriktning med minst 75 procent, så väljs i första hand yrkesexamensprogrammet och därefter väljs den post med flest avklarade poäng.
4. Lärosätessuppgift avser det lärosäte där flest avklarade poäng fanns den sista poängterminen.
5. Det finns ingen tidigare examen.

Populationen uppgick till 5 973 personer fördelade på 3 214 män och 2 759 kvinnor. Det är fler studenter som har gått ett generellt program, 3 874, jämfört med ett yrkesexamensprogram, 2 099.

Känslighetstest av etableringsmättet

För att se om etableringsmättet verkligen mäter det vi vill, det vill säga hur bra måttet speglar personernas ställning på arbetsmarknaden, har vi gjort ett känslighetstest. I känslighetstestet har ändringar i inkomstkrav och arbetslöshet gjorts för att se hur det påverkar etableringsmättet.

Testet visar att det bara blir marginella förändringar i andelen etablerade om inkomstgränsen sänks eller om det förekommer arbetslöshet. Andelen etablerade var 84 procent år 2016 för dem som examinerades läsåret 2014/15.

Ett exempel från testet visar följande: Om inkomstgränsen för att bli etablerad sänktes från 230 200 kronor till 100 000 kronor ökade andelen etablerade med 3 procentenheter till 87 procent jämfört med tidigare. Om i stället arbetslöshetsdagar på upp till 90 dagar tillåts, ökar andelen etablerade med 2 procentenheter till 86 procent. Däremot blir det en låg andel etablerade om det krävs en inkomst på 400 000 kronor för att bli etablerad, från 84 procent till 27 procent.

Förklaringar av vissa begrepp

Arbetsinkomst

Arbetsinkomsten¹¹ omfattar kontant bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet, sjukpenning, graviditetspenning, smittbärrpenning, sjuklönegaranti, skattepliktig arbetsskadeersättning, rehabiliteringsersättning, föräldrapenning vid barns födelse och adoption, tillfällig föräldrapenning vid vård av barn samt närståendepenning. Arbetsinkomst registreras bara för personer som har haft kontant bruttolön eller inkomst av aktiv näringsverksamhet under det aktuella året. De inkomstgränser som utgör brytpunkter för grupper med olika ställning på arbetsmarknaden avser arbetsinkomsten. Arbetsinkomsten har räknats upp med den genomsnittliga takten på löneökningarna för varje år sedan 1996.

¹¹ I SCB:s register benämns dessa *Förvärvsinkomst* och *Arbetsrelaterade ersättningar*. I den här rapporten används i stället det tidigare, förenklade, begreppet arbetsinkomst. Arbetsrelaterade ersättningar är de ersättningar som inte är kontant bruttolön och inkomst från aktiv näringsverksamhet, men ersättningen baseras på tidigare förvärvsinkomst.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

De arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ingår varierar under åren. Under senare år ingår arbetspraktik, jobbgaranti för ungdomar, jobb- och utvecklingsgaranti, jobb- och utvecklingsgarantin, sysselsättningsfasen, arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetsmarknadsutbildning, projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, förberedande utbildning, prova på-plats, lärlingsplats, fördjupad kartläggning och vägledning, praktisk kompetensutveckling, arbetslivsintrouktion samt aktiviteter inom vägledning och platsförmedling.

Deltidsarbetslöshet

För att betraktas som deltidsarbetslös krävs att individen tagit emot arbetslöshetsersättning. En timanställd som samtidigt varit arbetssökande anses också vara deltidsarbetslös.

Ej folkbokförd i Sverige

Till kategorin ej folkbokförd i Sverige hör personer som avlidit, utvandrat eller som har ett personnummer som inte finns i registret över totalbefolkningen (RTB). Examinerade utan fullständiga personnummer följs inte upp med avseende på ställningen på arbetsmarknaden.

Examen

Examen som på begäran av den studerande utfärdas av högskolan med examenstillstånd för berörd examen. Examen kan indelas i tre typer: generell examen, konstnärlig examen och yrkesexamen.

Examensårgång

Alla som har avlagt en examen från en grundläggande högskoleutbildning från och med läsåret 1994/95 till och med läsåret 2014/15 (populationen) ingår i undersökningarna av högskoleutbildades etablering på arbetsmarknaden. Till skillnad från tidigare rapporter¹² exkluderas inte personer som under de närmast följande två läsåren tar ytterligare en eller flera examina från högskolan. Uppgifter om fortsatta högskolestudier är hämtade från SCB:s universitets- och högskoleregister.

Företagare

Personer som har ett företag som sitt huvudsakliga förvärvsarbete klassificeras som företagare. Uppgiften kommer från Statistiska centralbyråns definition enligt begreppet yrkesställning. Yrkesställningen skiljer på anställda och företagare. Företagare kan vara antingen egenföretagare eller driva ett företag (aktiebolag) i delägarskap med någon annan.

¹² Universitetskanslersämbetet (2015). *Etablering på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013*.

Inkomst

Arbetsinkomsten omfattar förvärvsersättning och inkomst av aktiv näringsverksamhet. De inkomstgränser som utgör brytpunkter för grupper med olika ställning på arbetsmarknaden avser arbetsinkomsterna respektive uppföljningsår. Arbetsinkomsten har räknats upp med den genomsnittliga takten på löneökningarna för varje år sedan 1996, vilket är det första året som ingår i beräkningen av etableringen efter examen från högskolan.

Följande inkomstgränser för att räknas som etablerad har använts: 2014 var inkomstgränsen 218 200 kronor, 2015 var inkomstgränsen 224 600 kronor och 2016 var den 230 200 kronor.

Kombinatör

Det finns olika indelningar som kan användas för att beskriva var på arbetsmarknaden en person som klassificeras som etablerad finns. Yrkesställning är en sådan indelning och används för att redovisa vilka som är anställda, företagare och kombinatörer. En kombinatör är en individ som har inkomster både som anställd och som företagare och där den huvudsakliga inkomsten kommer från en anställning.

Sektor

Universitet och högskolor samt statlig förvaltning ingår i statlig sektor. Den kommunala sektorn delas i denna rapport in i primärkommunal förvaltning och landsting. I privat sektor ingår privata företag samt statliga och kommunala företag.

Studieersättning

De studieersättningar som ingår vid uppföljningen är ersättning i form av studiemedel och utbildningsbidrag till doktorander.

Sysselsättning

I SCB:s sysselsättningsregister definieras en person som sysselsatt om personen utfört förvärvsarbete, antingen som egen företagare eller som anställd, motsvarande minst en timme per vecka under november månad det aktuella året.

Undersökningspopulation

Alla som har examinerats under läsåren 2012/13–2014/15 ingår i undersökningen. I beräkningarna exkluderas individer som studerar eller som inte är folkbokförda under uppföljningsåret 2016.

Yrke

SCB:s yrkesregister innehåller förvärvsarbete i åldrarna 16–64 år och används för att klassificera personer efter det arbete de utför. Från och med 2014 redovisas statistiken efter den nya yrkesnomenklaturen Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 2012).

Övriga företagare

Som övriga företagare klassas egen företagare och företagare i eget aktiebolag som även haft en anställning under det aktuella året.

Läsanvisning

Tabeller och diagram ger uppgifter om antal eller andelar (%).

- Uppgifter om antal lägre än 3 är ersatt med .. i tabeller.
- Uppgifter om antal är avrundade till närmsta tiotal i textdelen i rapporten, om inget annat anges.
- Uppgifter om andelar redovisas inte för grupper om det är mindre än 20 individer i nämnaren.
- Uppgifter om andelar är avrundade till heltal.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

